

20. juni 2003

Kr. 10,-

68. årgang

ORGAN FOR MENTAL, SOSIAL OG ØKONOMISK NYORIENTERING

Nr. 6

VÅRT MÅL: Et fritt levende selvvirksomt samfunn
 VÅR METODE: Selvkontroll og hensynsløs, men objektiv kritikk
 VÅRT MIDDEL: Ny livsorientering bygget på Kristusimpulsen

MOTTO: Riv ned alle gjerder som skiller menneskene og hindrer dem fra å oppleve og erkjenne våre dype fellesinteresser innenfor vårt felles samfunn. Frem med helhetsfølelsen og totalitetsbevisstheten. Ned med partipolitikken og klassekampen. Frem med det frie levende selvvirksomme samfunn.

Kilden økosamfunn

Økologisk bosetting og livsstil er i ferd med å vokse fram ... dette er i samsvar med BDBs visjoner om at det er holistisk og organisk virkelighet vi skal tilstrebe ... a.r.

Av Roy Halvorsen

Kilden Økosamfunn ble startet på inspirasjon av Findhorn Foundation og Global Ecovillage Network forsommeren '96 og initiativtakere var Gry Aksnes og Øyvind Solum, som likevel ikke nå er med i det mest aktive prosjektet: Hurdal. Kilden har i de siste årene arbeidet med en rekke muligheter flere steder, og håper blant annet å finne en eiendom på Nesodden. Det er også et prosjekt på Blixland gård i Hobøl som er helt i startfasen.

Som deltakere i Foreningen Kilden Økosamfunn søker vi å inspirere til en boform og en levemåte som fremmer utviklingen av et helhetlig, økologisk, bærekraftig samfunn. Det vil si at vi etter beste evne bestreber oss på å etablere et økologisk forankret levesett, som også fremmer menneskets utviklingsmuligheter i alle livsfaser, og som tar hensyn til fremtidige generasjoners behov. Dette skal skje gjennom etablering av økolandsbyer, og andre tiltak i tråd med foreningens verdigrunnlag. Vi vil også skape et fellesskap mellom mennesker som inspirerer til en inkluderende livsholdning basert på toleranse. Det vil si at vi som deltakere etterstreber en åpenhet i forhold til hverandres forskjellighet og åndelig søken, og i forhold til samfunnet rundt oss slik at det kan skapes rom for, og stimuleres til, personlig utvikling og vekst. Innlevelse, omtanke, gjensidig respekt, positiv kommunikasjon og konstruktiv konfliktløsning står derfor sentralt i foreningen. Vi vil bestrebe oss på å ta ansvar både for oss selv, hverandre og kloden som helhet. Det innebærer at vi ser en nødvendig sammenheng mellom arbeidet for fred, helse og personlig utvikling og arbeidet for en bærekraftig utvikling.

Det 21. århundrets bæredyktige bosetting

Et økosamfunn er en bosetting i en menneskelig målestokk hvor alle delene av tilværelsen er med. Den integrerer menneskelige aktiviteter i det naturlige miljø på uskadelig vis, og medvirker til en sunn utvikling som kan fortsette til evig tid. I et fullt utviklet økosamfunn står samtlige av livets aspekter i et balansert forhold til hverandre, og man respekterer og bevarer kretsløpene i alle elementene. Materiell og åndelig innsikt legges like stor vekt på, på samme måte som en fugl må ha to vinger for å fly. De fysiske aspektene symboliseres av jord-

, infrastruktur av vann-, sosiale aspekter av ild, og kultur og ånd symboliseres av luftelementet.

Jord - de fysiske strukturer

Å respektere jorden betyr: Vi må tilstrebe en bioregional, lokal, organisk matproduksjon. På den måten vil man kunne produsere opp til 80 prosent av det lokale matforbruk og samtidig sikre det lokale stoffkretsløp. Alle regioner på planeten bør først og fremst produsere god, sunn og frisk mat til egen befolkning, og samtidig sørge for plass til ville arter. Eksport av matvarer, fibre og den slags, bør først skje når disse grunnleggende betingelsene er oppfylt. Vi må bygge økologisk. Ved oppføringen eller utbyggingen av våre bosetninger bør vi bruke lokale, naturlige, ugiftige materialer, så sant det er mulig: leire, tre, sten, grus, strå. Vi må produsere etter såkalte livssyklusanalyser, som tar hensyn til alle aspekter fra produktene «vugge til grav». Alle fremtidens industrifolk må stille seg selv følgende spørsmål når de bruker naturens materialer til å produsere varer: Er produktene nødvendige og nyttige? Kan vi bruke lokale, naturlige ugiftige materialer? Kan varen produseres på en måte så materialene kan gjenbrukes? Er produktet skadelig for mennesker eller natur? Og ideelt sett: Kan det produseres desentralisert og i et økosamfunn? Dette betyr at man har med seg en sosial, regional og økologisk dimensjon i teknologivurderingen. Vi må ta ansvar for gjenopprettingen av naturen. Humuslaget er de fleste steder sterkt redusert, og gjenoppretting er en nødvendig oppgave de fleste steder på jorden.

Vann - infrastruktur

Å respektere vannets kretsløp vil si: Vi må behandle alt vann med omhu. regnvannoppsamling, biologisk rensning av spillvann, vannbeparelser og beskyttelse av grunnvannets kvalitet og nivå er selvfølgelig faktorer i et økosamfunn. Også på dette området er gjenopprettingen av fortidens synder en viktig oppgave. Vi må utvikle integrerte, vedvarende energisystemer. I dag bruker en fjerdedel av verdens befolkning mer enn tre fjerdedeler av ressursene. For å oppnå en rettferdig fordeling av det vi bruker på verdensplan i dag, må vi i de industrialiserte landene mer enn halvere vårt ressursforbruk, mens utviklingslandene kan øke sitt. Det kan kun gjøres gjennom besparelser. En omstrukturering av våre bosetninger, en forandring av vår livsstil, er nødvendig for å nå dette målet. Men energiene fra sol, vind, vann og biomasse er til vår disposisjon i rikelig

omfang hvis og når vi beslutter oss for å bruke dem ansvarlig.

Vi må skjære ned på omfanget av transport. Transport i bil, lastebil eller fly er et presserende miljøproblem for jordkloden, fordi utslippsgassene skaper global oppvarming. Alternative transportsystemer bør utvikles med vekt på kollektiv transport. Behovet for transport til og fra arbeid og til fjerne reisemål bør reduseres.

Kommunikasjonsnett skal styrkes. Kommunikasjon kan ofte erstatte fysisk transport, for eksempel ved elektronisk utveksling av informasjon – via telefon, telefax, epost og internett. Å forbiinde ehele kloden til global kommunikasjon er en viktig oppgave. Global Ecovillage Network har allerede skapt en struktur som gjør det mulig for nye økosamfunn å slutte seg til og få utbytte av kommunikasjons- og arbeidsnettverket. Kilden Økosamfunn er tilknyttet GEN.

Ild - de sosiale strukturer

Å respektere ilden vil si: Vi må skape en beslutningsstruktur i lokalområdet som ikke er større enn at alle i fellesskapet har direkte innflytelse på beslutningene. På økosamfunnskonferansen i Findhorn var folk forbausende enige om at den optimale størrelsen for et samfunn ligger omkring 500 personer. Folk ønsker fellesskapet tilbake. De ønsker å erobre retten til å løse deres egne konflikter, lage deres egne regler, passe deres egne barn, ta vare på gamle og svake. De ønsker å ta vare på deres egen helse og leve hele fulle liv. I Kilden Økosamfunn har vi iblant snakket om at en ideell størrelse for en økolandsby i Norge kan være ca 50 husstander. Vi ser likevel for oss at det kan starte med mye mindre, og kanskje kan vi like gjerne etter hvert bygge opp flere mindre økosamfunnsprosjekter innen Kilden, som så kan være en del av et felles nettverk. De ulike prosjektene kan da også gjerne ha litt ulik profil og organisering, avhengig både av menneskene som bor i den, og stedet den bygges på.

Vi må tilstrebe en bæredyktig økonomi, hvor det økonomiske system i det lange løp tilpasses så det understøtter det lokale samfunn. Det gjelder også bistandsprogrammer og Verdensbankens programmer for den sydlige halvkule. Økonomi er skapt av mennesker og kan gjenkapes så den blir vår tjener i stedet for vår herre. Forrettingsverdenen, som nå er den mektigste makt i verden, er en unnnværlig del av denne prosessen og må i fellesskap med lovgivere bidra til at penger kan sirkulere lokalt. Å skape bytteringer er én måte å bidra til dette.

Vi må yte en ihrdig innsats for forebygging og integrert medisin. Vi kan spare opptil 80 prosent av helseutgiftene på den nordlige halvkule hvis vi skaper en sunn livsstil og selv tar ansvar for god helse – uten at vi demed behøver å oppgi landevinningene til vestlig medisin.

Verdibasert undervisning og innsikt skal utvikles. Undervisning er et vesentlig verktøy for at de nødvendige forandringer skal skje. De første økosamfunn som ble etablert fokuserte alle på personlig utvikling og hvordan man etablerer bærekraftige bosetninger. Verdibasert undervisning og forskning strekker seg fra permakultur via Steinerskoler til meditasjonskurs.

Luft - kultur og spiritualitet

Å respektere luftelementet vil si: Å verdsette kreativitet, kunst og personlig utvikling. Kreativitet og den enkeltes fulle, unike utfoldelse fremmes gjennom personlig utvikling. Personlig utvikling vil utfolde en sann individualisme som en del av et mangfoldig fellesskap i motsetning til den konformitet vi finner overalt i massesamfunnet. Å skape årstidsfester, gode tradisjoner, ritualer og kulturell mangfoldighet som kan hjelpe oss å manifestere vår forbundethet med hverandre og med naturen. Toleranse og forståelse av rikdommen i mangfoldigheten vil bli resultatet. Følelsen av forbundenhet skaper glede, samhørighet og kjærlighet – vederlagsfrie verdier, som de fleste mennesker i dag forsøker å kjøpe seg til i servicesektoren, om enn i dårlige etterligninger.

Å arbeide i retning av et nytt, helhetlig verdensbilde. Et skift i menneskehetens bevissthetsnivå, et nytt paradigme, er allerede godt på vei. Det holografiske prinsipp – at de fire elementer også er uttrykt i menneskets kropp, sjel og psyke – er kjent fra verdens gamle visdomskulturer, og integreres nå i vestlig vitenskaps verdensbilde.

Å delta i prosessen til utvikling av fred, kjærlighet og global bevissthet – Det er mange veier å gå når man skal fjerne den vestlige industrikulturs blokkeringer i våre kropp og tanker, men det er viktig å starte på reisen og akseptere nødvendigheten av den. Økosamfunn fremmer en slik prosess.

Økosamfunn som en del av en større helhet

I boken «Velkommen til fremtiden – bæredyktige bosetninger i Danmark» sies det et sted:

Samfunnsliv

Grunnlagt
1931

Med i redaksjonen

Sosialpsykologisk avis

Organ for folkebevegelsen
for ny livsorientering
(Tidligere Samfundspartiet)

Astrid Strømme
Indre Sædal 16
50 44 Nattland

Bertram Dybwad Brochmann
grunnlegger

Anders Ryste
disponent og
hjelperektor
6150 Ørsta

Dag Ove Johansen
8200 Fauske
tlf. 756 42 754

E-post: dagoj@online.no
redaktør

Ved innbetalinger benyttes
NB!
Postgironr.: 0532.08.40645

Internett: <http://home.online.no/~dagoj/SAMFLIU.HTM>
eller direkte link <http://samfunnsliv.freeservers.com>

Sosialt mot

Ekte sosialt mot krever nærhet på personlighetens mange plan på en gang. Bare på denne måten kan man overvinne personlig fremmedgjøring. Sosialt mot krever at en møter to forskjellige former for frykt ansikt til ansikt.

1 – frykten for å leve selvstendig / frykten for å virkeliggjøre seg selv; frykten for å bli forlatt og behøver for å være avhengig av en annen.

2. Dødsfrykt, frykten for å bli totalt oppslukt av den andre, frykten for å miste sitt jeg og son selvstendighet, frykten for å bli fratatt sin uavhengighet.

Rollo May

dimidlar, dermed ville det vere nyttig å forlate pyramidetenkjemåten og gå over til heilskapstenkjemåten. Der er eit levande samkvem og samarbeid mellom alle dei fungerande deler av samfunnet. Alle deler verkar på alle dei andre delane. Når ein i dag har følgt med i korleis stortingsrepresentantane har streva med å få det endelege samfunnsbudsjettet i hamn, må ein bli forferda over kor fastlåste dei ymse representantane er i den forelda pyramidetenkjemåten. Heilskapen ser ingen, berre pyramidetenkjemåten med ordføraren eller statsråden på topp. Tenk om vi istaden kunne ha dei heilskapsmedvitne på toppen. Det er skilnad på mentalitet og plassen på valglisene.

Anders Ryste

PS:

Ver ikkje redd for nynorsken. Den har eit langt større og levande glosetilfang enn det formaliserte bokmålet.

D.S.

Heilskapssynet –

Det var gartnaren og hovudbokhalderen Dybw. Brochmann som kom og forkynte at samfunnet som vi lever i, kan samanliknast med eit levande tre. Det demokratiske partisytemet som no snart skal fram til valg, liknar ein pyramide oppbygd av døde sjæler. Kva parti får flest stemmer denne gongen, og kva parti vert jumbo. Partiet som får flest stemmer, skal sitje på toppen og ha ordføraren og styringa.

Men, så er spørsmålet? Hadde gartnaren rett som sa at samfunnet vi lever i i dag, utgjør ein levande heilskap? Høgre-Foss refsar bank-Gjerdrem fordi han ikkje sette ned renta for mange månader sidan. Då ville fleire verksemdar ha klart seg økonomisk. Færre arbeidadarar var blitt ledige. Kapitalistane i bankane, ville måtte ta tapet med ei nedsett rente.

Bra nok dette. Men fanst der ikkje også mange andre måtar å berge økonomien på, i ei nedgangstid? Kva ville skje dersom politikarane

berre kunne slutte med å sjå på samfunnet som ei oppmurt pyramide og istaden såg på samfunnet som det er blitt i dag – eit levande tre? Og i eit levande tre gjeld berre ein tanke, heilskapstanken. Nedsetjing av prisane på svenskevarane, ville gjere same nytten som nedsetjing av prisen på kapitalen. Og nedsetjing av straumprisane, ville ta ein del av fortenesta frå eigarane av kraftverka osv. Også det ville hjelpe.

Men, ikkje nok med dette, eit demokrati, eit folkestyre, slik som vi har, byggjer ikkje på pyramidefilosofien. Det skal og må byggje på heilskapen, og dermed kan ein ikkje handsame dei skilde samfunnsfunksjonane kvar for seg, utan at det verkar på heilskapen. Det er rett av Foss & Co å ta ned renta, men det ville vere like rett å stryke t.d. kommunalgjelda – gjeld på gamle umoderne skulebygg med ein viss årleg proportsats.

Pengane er bytemidlar, ikkje ver-

NORDISK FOLKESTYRE I FARE?

«Så lenge menneskene ikke vet forskjell på symboler, penger og realverdier, så lenge er samfunnet ikke modent for å komme videre.

BDB

I år blir det ikke sommertreff! Det er beklagelig, for treffene med alle de gode foredragene hører så absolutt til sommerens høydepunkt!

Hva er alternativene? Hva gjør vi istedet i sommer? Det mest nærliggende er kanskje folkemøte på Høgskolen i Lillehammer den 30/7 – 28/8. EU skal på dagsorden igjen. Eller sagt på en annen måte: EU's utvidelse og forslag til ny unionstraktat (grunnlov) skal drøftes, belyses og diskuteres. Og da bør vi vel være der?

Onsdag 30/7 kl. 17.15 står et annet aktuelt tema på dagsplanen. «Økonomisk politikk og ØMU». Her skulle det vel passe å peke på det som f.eks. står helt øverst...

Fredag den 1/8 holdes foredraget «Kan Norden brukes til noe?» Kanskje det også her bør sies noe om forskjellen på realverdier og symboler, samtidig som det matnyttige perspektivet får innpass? Mer enn noen gang er vår sjølbergingssevne aktuelt å diskutere. Sult og nød preger vår verden, og vi vet med sikkerhet at det bare er et spørsmål om tid før velferdshjulene ikke «vil mer». Hva gjør vi da?

I fjor ble det holdt et sjølbergingstreff i Lyngpollen på Vestlandet. Deltagerantallet var så høyt at spørsmålet ble reist om en ny folkebevegelse er i emning. Treffet prioriterte det matnyttige i den forstand at det ble gitt anskuelsesundervisning i f.eks. å lage jordovn. Behovet for vokterhund og alternativt dyrefor ble reist med tanke på «rovdyrproblematikken»...

Er det ikke åpenbart at sjølbergingsfolk bør innfinne seg på treffet til folkemøte i Lillehammer? Og omvendt at folk fra folkemøte bør dra til Lofoten til sjølbergingstreffet i begynnelsen av august??? (Se siste side av Samfunnsliv).

Hva med BDB oppe i dette? Som sagt handler det om å *forholde seg til realverdier* istedenfor til det mekaniske, fremmedgjorte og fiktive...

BDB var kanskje mer enn noen *opptatt av naturen, det levende og organiske liv...*

God sommer!

Astrid Strømme

□ as

Sommertreff 2001

Redaktører 2003

JANUAR: Dag Ove Johansen
FEBRUAR: Astrid Strømme
MARS: Dag Ove Johansen
APRIL: Astrid Strømme
MAI: Dag Ove Johansen

JUNI: Astrid Strømme
AUGUST: Dag Ove Johansen
SEPTEMBER: Astrid Strømme
OKTOBER: Dag Ove Johansen
NOVEMBER: Astrid Strømme
DESEMBER: Dag Ove Johansen

SOMMERTREFF i år blir sannsynligvis utsatt til neste år. a.r.

Livsbilder

Et tilbakeblikk

Av Svein Otto Hauffen

Tenk deg at du bor i en leilighet, i en bydel som er blant de mest utsatte i en flomkatastrofe. Du blir blant evakuerte, men søker om sesialtillatelse til å besiktige en avstengt hybel. Du ser en rekke hus og leiegårder som ser ut som etter et bombeangrep. Mens bombene gjør en engangsjobb, underminerer eller undergraver vannet undergrunnen, slik at en lang rekke hus fortsatt står for fall. Små helikoptre svirrer lik sinte veps over hustakene, for å se hvem de kan redde.

Mens du går videre, ser du plutselig, gysende, at i en av ruinene henger en mannspereson i et langt reiptau! Flere har tydd til tauet, som utvei. Rettere: Av-

vei.... Dystre bilder.

Hva vil livet si oss, hva vil de talende livsbilder fortelle? I omtankens og etertankens lys, kan billedtekst til de bilder vi blir vist og undervist med i livets skole, finnes.

Til her omtalte bilde, kan den mest treffende billedtekst vel formuleres slik: - Den som henger meget ved det materielle, og er for «opphengt» i ting – kan ende med å henge seg selv – som «logisk» konsekvens av ensidig innstilling, tenkemåte og livsholdning.

Det dystre bildet kan få et streif av overlys, ved tanken på at det «billedlig» kan minne om enkeltpersoner som kan sees svaiende i en vire under redningshelikoptre; og hvis liv, slik sett, bokstavelig kan synes å henge i en tråd.

Studerende ungdom i inn- og utland! Voldsmakt fører ikke frem! Gå inn for ny livsorientering!

Foredrag av Anders Ryste
holdt i Namsos, mai 1968

Denne bevegelsen, som vi kaller Nyorienteringen, startet i det små. En og annen utover bygdene og i byene ble stengt ute, isolert fra pressen, på grunn av disse tankene, og derfor måtte vi skape noe selv, en egen avis, en egen bevegelse, gjøre alt selv. Etterhvert er det da også blitt små grupper rundt om, ikke så mange akkurat i dag, for den rent offisielle bevegelsen gikk mer eller mindre bort med Samfundspartiet. Da vi la ned partiet – gikk mange av våre velgere tilbake til de andre partiene. Men en mindre gruppe har holdt ut, og avisen kommer, selv om vi ikke kan gi den ut mer enn seks ganger i året. Det er liv i bevegelsen, og når vi tenker på at det er en åndsbevegelse vi har med å gjøre – ikke en massebevegelse, så kan vi ikke se mørkt på situasjonen. En god artikkel som leses – teller mer enn mange medlemmer. Det er Ordet som teller. Det betyr noe om vi kan legge det frem slik at folk får øynene opp for de tilstander vi lever i. Det er dyktige skribenter, dyktige folk som kan formidle disse tankene videre, vi trenger.

Som sagt, vi har å gjøre med en åndsbevegelse. Vi demonstrerer ikke, vi går ikke i tog, vi har studiesirkler og diskusjonsgrupper. Vi trener oss opp til å debattere, drøfte – og prøve å få klarhet og avklaring på spørsmålene – i erkjennelsen av at det er ånd og åndsmakt som står bak det hele, driver verket, enten vi vet det eller ei. Vi tror at menneskene i dag tar feil på dette punkt. De bygger mer eller mindre på at menneskene er et slags dyr, tobente dyr, kanskje, noe som i følge Darwin skal ha utviklet sin intelligens gjennom lange tider.

Man bygger ikke på mennesket som åndsvesen. Det er ikke mange bevegelser i historien som har gjort det. Vi vet at kristendommen som begynnelse gjorde det, men forøvrig har de aller fleste bevegelsene bygd på makt og vold og flertall. De har bygd på det som vi tar fullstendig avstand fra. Det som vi da står overfor i dag, det er noe i likhet med det som man engang sto overfor – da man gikk over fra å oppfatte jorden som flat – til å se den rund, fra å oppfatte den som et midtpunkt som bare vi sto på – til å oppfatte den som en rund kule som svevde rundt et annet midtpunkt. Man gikk i sin oppmerksomhet over fra noe snevert, noe barnslig trygt – til å få et nytt overblikk over det ytre rom, og man fikk da sin egen plassering deretter – inn i en helt annen funksjon, ja, noe ennå større enn det, er det som i dag er ved å skje. Og jeg skal forsøke her i foredraget å komme inn på en del av de tingene.

Foredragets tittel

Når jeg setter opp «Våpenkrig i dag» som tittel – så kommer dette ikke til

å spille noen hovedrolle i foredraget i og for seg. Det jeg vil forsøke å lodde meg frem til, og vil ha dere med på å tenke over om det ikke er riktig – er bakgrunnen for det menneskene gjør. Hva er bakgrunnen for de tilstander vi opplever under de grusomme krigene? Er det riktig som det sies fra vitenskapelig hold – og som vi nevnte i sted – at mennesket bare er et intelligent dyr, ja, så er det jo riktig med de tilstander vi opplever. Men er det en vitenskapelig gal tanke, hvis fundament hviler på et byggverk som heter naturvitenskap og som fyller alle biblioteker og universiteter med bøker – bygd på den forutsetning at mennesket er et dyr – men hvis den forutsetningen svikter, så er det jo løgn alt det som står i bøkene! Jeg vil ikke provosere, men hvis det hjelper å demonstrere i dag, velte biler og sette brann på dem, så synes jeg det er rart at man ikke i stedet ser i bokhyllene, for hvis vi aner noe om at den forutsetningen all denne litteraturen bygger på, er feil – at mennesket er noe ganske annet, at mennesket er det som vi lærer i kristendommen – et åndsvesen, som styres av sin psyke, av sitt indre mentale jeg – enten til godt eller til ondt, at der er en indre instans her, som vitenskapen overser, som den ikke tenker over, - en selvvirkende, levende kraft som styrer menneskene – på sett og vis uavhengig av menneskene selv, og som man bevislig i dag kan oppklare – og dermed vise at den forutsetning vitenskapen bygger på – er falsk! Disse studentene som demonstrerer – burde heller tenke over hva som står i deres lærebøker, om det ikke snart var riktig å lage et bål av bøker fremfor å gå løs på biler og løpe frem og tilbake i gatene?

Hvis vi tar en bestemt vitenskap – for eks. teologien, altså læren om vårt livsbilde, så bygger jo den på en tanke om at mennesket trenger en Gud, men den er eksklusiv mennesket, derute eller deroppe eller derfremme – og så sier man i sin teologi, som en grunntanke, som det hele står på – at hvis vi er snille og gode, så skal vi komme frem dit som belønning. Vi har det bare ikke her. Det er hele tiden derute, deroppe, derborte, bak gravene på kirkegården, bak krigsskueplassene. Det må jo være helt klart - at hvis dette er galt, hvis tankene man bygger på er gale, så er jo alt det som står i disse bøkene, på alle teologiske universiteter og seminarer og alt de holder på med, riv, ruskende galt, fra starten av, fra grunnen av. Jeg tror vi har det nye testamentet med oss i at Gud bor i mennesket, så forutsetningen som teologien bygger på i alle land i dag – er fullstendig på villspor! Skal man demonstrere, så skal man ta fatt på det pensum, som vi har brukt mange, mange år på å tilegne oss og som koster så veldig mye at man forlanger kjempehøye gasjer for å stille med, og som hertil er blitt det som en rektor ved lærerhøyskolen, Kristvik

sa: Det dere gjør sa han, dere har delt opp stoffet så lenge at det bare er blitt sagmugg igjen, men så tar dere litt sjokoladedeig og polerer med – og så gir dere igjen studentene å spise. Det smaker godt med det samme det kommer inn i ganen, men når det kommer ned i magen blir det noe forferdelig. Med den nye og moderne pedagogikken kan man altså få det gale ned igjen, en gang til, men det blir som sagt forferdelig når det kommer ned i magen og skal fordøy. Det er ofte slik, for å holde oss til teologien, at har man ikke dette lyset at Gud bor i mennesket, så blir det

slik som når en padde sitter i gresset og ser opp. Den ser hit og dit – men får ikke noe samlet perspektiv. Teologene verbaliserer setningene, tar ord for ord fra Bibelen, og studerer dem hver for seg, analyserer avsnitt og strever verre, bygger opp hyller av litteratur, av bøker studentene skal gå gjennom. Professor ditt og professor datt har kommet så langt med sin verbalisering, men hele greia er jo dikt og løgn – hvis den mentale forutsetningen de bygger på – er feil. Det er det samme som vi sier om den runde og den flate jorden. Det er rik-

tig det som de gamle lærte – dersom jorden virkelig var flat, men den var ikke flat. All den gamle litteraturen ble brent – eller kanskje finnes det noe igjen av den, men det er da ing-

■ forts. side 4

Nordisk Folkeriksdag/folkemøte

Nordisk Folkeriksdag er et nettverk med utspring i motstanden til EU medlemskap og i ønsket om å styrke det nordiske samarbeid. Folkeriksdager har vært arrangert i Sverige, Finland, Danmark og Norge.

Nordisk Folkeriksdag arrangeres i år for 10. gang, som en konferanse.

Konferansen vil rette søkelyset på EU's utvidelse og forslag til ny unionstraktat (grunnlov). Folkestyrets vilkår blir et sentralt tema.

Konferansen skal være et idéverksted og samlingspunkt for samfunnsengasjerte mennesker.

Det ventes et deltakertall på ca 100 personer.

Arrangører er: Folkeriksdagens Venner i Norge, Lhm. Nei til EU og foreningen Frit Norden i Danmark.

Se nettsted: <http://www.fritnorden.dk/>

Program:

Onsdag 30/7

14.00 Registrering – Politisk torg – kaffe/te

15.00 Åpning – kulturelt innslag

15.30 EU på vei mot en stormakt

Ole Krarup (DK)

16.30 Virkninger for folkestyre

Trine Skei Grande (N)

17.15 Økonomisk politikk og ØMU

Hans Lindqvist (S)

18.30 Middag

20.30 Kulturell aften

Torsdag 31/7

09.15 Arbeid-, helse- og sosialpolitikk

Else Hammerich (DK)?

10.15 «Medborgaren som försvann»

Gumilla Winberg (S)

11.15 Kaffe/te

11.45 Forbrukermakt

13.00 Lunsj

14.30 «Makten over Maten»

Åke Karlson (S)

15.30 Paneldebatt

18.00 Middag

20.00 Bjørnsonkveld med tur til Aulestad

Fredag 1/8

09.15 Kan Norden brukes til noe?

Bent Brier (DK)

10.15 Allianser i og utenfor EU

Dag Seierstad (N)

11.15 Kaffe/te

11.45 Samarbeidet med Baltikum

Ulla Kløtzer (F)

13.00 Lunsj

14.30 Norden og sikkerhetspolitikk

Gunnar Garbo (N)

15.30 Paneldebatt

18.00 Middag

20.00 Paneldebatt/arbeidsgrupper/verksted

Lørdag 2/8

09.15 Mellomstatlig samarbeid

Dag Seierstad (N)

10.30 Oppsummering/paneldiskusjon

11.30 Kaffe/te

11.45 Neste års Folkeriksdag/møte og avslutning

Måltider på Høgskolen

Lunsj ca kr 75,-

Middag ca kr 100,-

Deltakeravgift kr 250,-

NB! Forbehold om endringer i programmet.

Innledere:

Ole Karup (DK): Medlem av EU-parlamentet for Folkebevægelsen mod EU, professor, dr.jur. Københavns Universitet.

Hans Lindqvist (S): Tidligere EU-parlamentiker, ordfører i nettverket centernej til EG og Europa-ordfører i TEAM.

Trine Skei Grande (N): Stortingsrepresentant og parlamentarisk leder i Venstre.

Else Hammerich (DK): leder av Center for konfliktløsning og tidligere medlem av EU-parlamentet for Folkebevægelsen mod EU.

Åke Karlson (S): småbrukarlagets leder i Sverige

Bent Brier (DK): Folkebevægelsen mod EU og tidl. leder av Frit Norden.

Dag Seierstad (N): Utredningsleder i Nei til EU.

Ulla Kløtzer (F): Leder i alternativ til EG og styremedlem i TEAM.

Gunnar Garbo (N): Tidligere stortingsrepresentant og leder av Venstre.

Gunnar Winberg (S): Medlem av Miljøpartiet de Grøna og nestleder i svensk Framtiden i våre hender.

Klassekampen torsdag 24. april 2003:

Hva har vi lært?

Krigsbevegelsen vil triumfere over hver seier, og fortie resten. Vi i fredsbevegelsen må trekke de nødvendige lærdommer av Irak-krigen.

Johan Galtung

For mange blir nok dette en uforglemmelig opplevelse av USAs geofascisme: Demokratisk på innsiden og villig til å gjøre hva som helst «to keep the world safe for our economy and open to our cultural assault» som Pentagon-planleggeren sa. Det vil forme en hel generasjon slik Vietnamkrigen i sin tid gjorde.

Lærdommen har kommet som for kommunister for en generasjon siden, som en overgang fra «kvantitet til kvalitet». Halmstrået som brakk kamelens rygg. Korea og Vietnam var lenge siden. De 64 andre siden 2. verdenskrig gir en følelse av ubehag. Krig mot Jugoslavia og Afghanistan økte ubehaget. Nå er det nok!

Saddam Husseins fascisme er dokumentert blant annet av journalisten Robert Fisk; men dette visste vi fra Amnesty og flyktninger. At USA nå prøver å fremstille krigen som anti-totalitar fordi de ikke finner masseødeleggelsesvåpnene var å vente. Listen over diktaturer de kunne ha bombet omfatter nesten hele Latin-Amerika, for å nevne ett kontinent, og fratar dette argumentet enhver troverdighet.

Krigsbegeistring

At verdens største oppbud av drapsmaskiner kan erobre for «Operation Enduring Freedom» visste vi også. Det lærte vi blant annet i første fase av Operation Barbadosa mot Sovjet. Bagdad er ikke blitt noe Stalingrad. La oss se hva fremtiden byr på.

At krigsbevegelsen i alle land er begeistret over «seieren» forundrer neppe noen. Mane av dem elsker enhver krig for «oss mot dem» hvis den er risikofri for dem selv og «vi» vinner.

Denne fascistiske beundring for statskraft

finnes også i Norge. Krigsbevegelsen vil triumfere over hver seier, og fortie resten.

Mange lærdommer

Men vi i fredsbevegelsen kan trekke mange viktige lærdommer. Først og fremst at vi har enorm potensiell styrke.

Krigsbevegelsen kan mobilisere de militære, spesielt i perioder med høy arbeidsløshet. Dertil er de, ofte bankeløst, kontraktforpliktet. Vi kan mobilisere titalls millioner og tale korporative og statsmedier midt imot. Vi trenger mindre enn ett enkelt bidrag i kassa til USAs utnevnte president. Vi er de engasjerte blant folk.

For det andre: Vi overvurderer vår makt. Krigsbevegelsen lar seg ikke imponere av mennesketall.

For det tredje var det en rekke ting vi ikke maktet. Vi fredsfolkere hadde utmerkede alternativer, langt hinsides det fransk-tyske forlengede og dype inspeksjonsregimet, med mange verdifulle punkter. Men vi maktet ikke å plassere alternativene høyt nok denne gangen. Og fredsbevegelsen var så redd for å miste en eneste demonstrant av noe som kunne «splitte bevegelsen». Tøv! Lær av Porto Alegre. Ingen krever at alle skal tenke likt.

Hver marsjerer under sin formel, og under en kjent felles formel.

Ingen inspirasjon

Vi maktet heller ikke å bringe et menneskeskjold av 100.000, derav 1000 prominente, til Irak. Det ville ha stoppet selv USA. Noen kom, ære være dem. De er i dag blant våre beste øyevitner.

Enda viktigere: Vi maktet ikke å inspirere irakere til massiv ikkevoldsmotstand mot sitt totalitære regime, slik fredsbevegelsen gjorde i Øst-Europa i 1980-årene med enorm suksess.

Det hjalp å ha et Vest-Tyskland med en fredsbevegelse som fikk modellkarakter spesielt for Øst-Tyskland. Det hjalp med et demokratisk Tyskland som modell for et autoritært Øst-Tyskland.

Et demokratisk Vest-Arabia som kunne inspirere Øst-Arabia ville ha hjulpet. Men det er ikke det vi har langs Afrikas nordkyst. Forhåpentlig vil Irak finne frem til den langt mer effektive ikkevoldsmotstand i kampen mot det skinnendemokratiske okkupasjonsregimet som nå kommer. USA vet hvordan de skal møte vold. Ikkevold er langt mer problematisk.

Det er heroisk av arabere å kjempe umulige kriger og vinne ære. Kissinger sa en gang at «vår definisjon av rasjonalitet tok ikke alvorlig at man kan starte en krig man ikke kan vinne for å gjenopprette selvrespekten» og slo dermed beina under hele Vestens maktbalanse. Men det må jo være viktig for arabere og kurdere, ikke bare å vinne selvrespekt, men også å vinne selvstyre. Vi hjelper ikke nok.

Takk unntakene!

Fredsbevegelsen ga heller ikke oppmuntring og takk til de ærerike unntak i statssystemet: Tyskland - Frankrike - Russland - Belgia og Tyrkia som ikke lot seg skremme av USAs økonomiske mottiltak.

15 millioner TAKK, D-F-RU-B-TR!, verden rundt, 15. februar og 12.-13. april, ville ha hjulpet enormt og oppmunnet andre regjeringer. Det som imidlertid bygger seg opp, og med atskillig kraft, er en ikkevoldelig økonomisk boikott. Mer om det i morgen.

For en verden bygget på likhet for loven var det hele en katastrofe. To land, USA og Israel, mener de har Guds mandat. Foreløpig kan de altså gjøre det ustraffet. Siden får vi se hva motkreftene kan utrette. Min egen tese i tallri-

ke kommentarer har vært at USA vil vinne krigen militært og tape ikke bare freden men hele verden. Mer om dette i overimorgen. Bush sa det meget bra: «I de siste ukene har verden sett grusomheten i et døende regime». Ganske riktig, Mr. Bush. Ditt eget.

FNs svakhet

Hva har vi lært om FN bortsett fra at generalsekretæren er for svak? Tyskland-Frankrike-Russland reddet Sikkerhetsrådet fra skammens legitimering. Hovedforsamlingen, i skjæringen mellom FN og statssystemet er preget av at intet land hittil har våget å ta initiativ til en «Uniting for Peace» og spesialsesjon. En resolusjon mot bruddet på Artikkel 2 (4), for tilbaketrekking av troppene og for innsettelse av et FN-overgangsregime ville ikke blitt etterfulgt, selv ikke om den var støttet av en (usannsynlig) sterk majoritet. Det er imidlertid viktigere å redde FN's ære enn USAs.

Men, har man vent seg til 238 USA-aggregasjoner kommer nummer 239 forholdsvis lett. For enkelte stater. Det snakkes om München, «appeasement», la USA bare få denne krigen så vil de stoppe. Men München var ikke om forsoning med, men bruk av, Hitlers politikk. England ønsket Hitler nettopp der, som bolverk mot Sovjet.

Og det mektige Israel ønsker seg USA nøyaktig i Irak, og vel også i 21 andre arabiske land. De tror visst fortsatt at det bare er arabere og ikke nesten hele verden de har mot seg. Andre ser vel den kommende kjempebase i Irak som et bolverk mot terrorisme.

De vil alle bli skuffet. USA vil fortsette langs samme linje mens vi gjetter hvor og når. Så lenge det ikke er regimeskifte. I USA.

Studenter - - -

en student som kan få seg et levebrød av denslags idag mere. Slik kan man ta vitenskap etter vitenskap. Selv har jeg studert sosialøkonomi en del år, opplevd dette på nært hold.

Sosialøkonomien

Jeg var veldig liten da jeg kom inn i disse bibliotekene hvor alle disse bøkene sto – om økonomi av forskjellige slag. Alt dette skulle jeg gjennomgå, alt dette skulle jeg lese. Jeg skulle bli veldig klok og veldig vis, skulle forstå alt om økonomi som tenkes på denne jord, og var jeg flink, kunne jeg få reise til utlandet og studere mer på andre og større biblioteker. Professorer hadde talt og skrevet i flere århundrer om økonomi så det fantes all verdens bøker om dette. Ungdommer møtes i dag på Universitetet som da jeg kom der. Jeg syntes det var rart da jeg så alle bøkene og tenkte: bevare meg vel, det må da ta lang tid å arbeide seg gjennom alt dette og bli til noe, om alt dette sosialøkonomiske stoffet skal tilegnes. Jeg begynte som sagt, jeg fikk høre forelesninger – og jeg har skrevet mye om dette en gang, men nå har jeg glemt det. Det jeg ikke kunne forstå, var den måten de la frem dette med økonomi på – det var

særlig forelesningene som interesserte meg. Jeg er vokst opp på en bondegård, og det var økonomi for oss på bondegården – vi var ikke kommet så langt at vi hadde så mye penger, men økonomi for oss var om vi fikk hjem så mange lam om høsten at vi kunne ha sauekjøtt i et par tønner utover vinteren. Reven tok jo som regel en del lam om sommeren, så det kom ikke så mange ned fra fjellet. Det var økonomi. Fikk vi noen tønner fulle, så hadde vi iallefall kjøtt av sau, og den ulla vi fikk skulle brukes til strømper, den skulle kardedes og gå til et spinneri og bli til tråd – og så skulle vi få strømper til jul. Det var økonomi for oss. Så skulle vi ha melk av dyra, og da måtte vi ha så godt høy på låven som mulig. Ble det dårlige år med mye regn, som det ofte er på Vestlandet, så fikk dyra dårlig fôr – og det ville virke på deres evne til å gi melk og til å trives. Alt dette var jeg vokst opp med – dette var økonomi for meg. Så sitter jeg da og hører på disse karene som sier at økonomi – ja, det er noe som heter rente- og diskontopolitikk, valutakurser, kapital og en masse fine uttrykk som man bruker i vitenskapen, og jeg satt der og tenkte: Kommer der aldri noe om kjøtt, om fisk, om fleisk, om mat og klær, neida – de laget større og større forelesninger om gullstandard, fravikelse av gullstandard, innførelse av

gullstandard, innførelse av papirpenger, devaluering av kronen, revaluering av penger – og jeg vet ikke alle de uttrykkene de brukte – tider og konjunkturer, uttrykk som står i bøkene. Nå er det dårlige tider, sa de, dårlige konjunkturer. Vi lærte matematikk, lærte å fremstille tidene grafisk, nå gikk det sånn og sånn, men så en dag kom jeg til å høre på en venn av B. Dybwad Brochmann, som kunne si: Penger har i grunnen ingen verdi, penger er bare et byttemiddel. Det var jo vår oppfatning på gårdsbruket. Penger var jo bare noe man byttet til seg varer for som vi ikke hadde selv. Men på universitetet ble ikke pengene oppfattet som et byttemiddel, nei. Man manglet kapital i mellomkrigstiden, manglet kapital til budsjettene, de var for små. Arbeidet stanset her og stanset der, det ble krise, nød, nødarbeid osv. Jeg grublet lenge på disse ting, men så tilsist fikk jeg høre Brochmann selv legge ut om dette. Det var engang jeg tilfeldigvis var kommet til Bodø, jeg var bare 20 år den gangen – og jeg kom til foredragslokalet hvor Brochmann skulle tale. Han hadde laget seg to store tavler – han hadde ingen reol med bøker å vise til. Øverst på tavlen stod Samfunnsregnskap – og på den ene tavlen sto Samfunnets utgifter, og på den andre Samfunnets inntekter. Øverst på utgiftssiden sto: Drift av staten. Hva

koster det å drive staten, så sto det videre hva det koster å drive fylkene i landet, hva koster det å drive kommunene. Hvor mye bruker vi for i rekklame i Norge, hvor store sosiale utgifter har vi, hvor mye bruker vi til sport, til lotterier, tippeselskap, assurranseselskaper, til bankvesen, til skolevesen, til aviser og til alle de andre immaterielle virksomheter. Dette var Samfunnets utgifter. På inntektssiden sto havets avkastning, fiskeriene, jordbrukets avkastning, industriens avkastning, jaktens og fangstens avkastning. Noe av det første han sa var: Nå er det dårlige tider, folk har ikke noe å gjøre eller å leve av. Man får ikke arbeide. Det kommer av at utgiftssiden er blitt for stor – sier han – i forhold til inntektssiden. Hvis vi kan innskrenke på noen av utgiftspostene, bare litt, så blir det med en gang billigere å leve. For prisen på varene, sier han – kan man lett finne ut ved å sette opp summen av alle samfunnets utgiftsposter opp på brøkstreken og summen av de reelle næringers avkastning under brøkstreken, og så deler vi telleren på nevneren i brøken. Det var så enkelt det hele – og jeg tenkte da jeg ble for meg selv på båten etter foredraget: Hva i all verden er vitsen med å lese alle disse bøkene ved Universitetet – hvis dette er sannheten? Jeg var ikke helt sikker med det samme, for jeg tenkte at det kan da

umulig være sant, men etterhvert måtte jeg gi meg over, for saken er – at et regnskap som dette ikke er laget verken av Brochmann eller av deg eller meg. Det er sant i kraften av seg selv, det kan ikke være annerledes. Vi har ikke tall til å fylle ut dette regnskapet med, men har man med et samfunn å gjøre, så er det ikke annerledes med det enn med det lille gårdsbruket hvor jeg var født. Inntektene er den avkastningen vi får ut av jorden, og havet, av industri og jakt og fangst, og utgiftene er det hele og store og totale forbruk, og da er det ikke bare forbruk av deg og meg, men også av systemet med alle institusjoner og organisasjoner. Det er hele økonomien for samfunnet, sier Brochmann – og det stemmer! Men, da er jo forutsetningen, da er jo det grunnlaget, den tankegangen, det motivet som sosialøkonomene bygger på – dundrende falskt. Det ramler sammen som et korthus. De setter staten som inntekt for samfunnet, likeså fylket og kommunen. De beskatter en lærers og en prests lønn, det er likegyldig for dem hvem som betaler skatt, når de bare kan få inn kroner og ører i statskassen. Det spiller ingen rolle om de får det på brennevin eller ærlig arbeid. Men hvis de forbytter pluss og minus, forrykker de forhold i denne brøken og

Ny Tid 16/4 2003:

SV frå systemkritisk til statsberande parti

Av Alf Holmelid

Vi har aldri tidlegare sett ei så dramatisk høgredreining i norsk politikk som i dag. Sjølv svorne høgrefolk snakkar om bandittkapitalisme, og privatiseringa går med slik hurtigtogs fart at venstresida blir ståande og gispe etter pusten. Midt oppe i denne høgredreinga har SV ein framgang utan sidestykke i partiet si trettiårige historie. Kva er grunnen til dette? Har SV blitt eit moteriktig parti med appell til nye trendy grupper som stemmer SV for å ha godt samvit, samtidig som dei ønskjer å halde fram med dansen kring gullkalven? Dagbladjournalist Hompland var inne på noko i den retning i ein kommentar før landsmøtet i SV. Han hevda at han alltid hadde stemt SV for å ha godt samvit, men at han hittil hadde nekta å blande politikk inn i det standpunktet.

Ei anna tolkning av dei gode meiningsmålingane er at folk reagerer mot høgredreinga og den rå marknadsliberalismen. Mange går til SV for å protestere mot ei utvikling som skaper eit kaldare og eit meir kynisk samfunn. Vel vi den første tolkinga, blir dei gode meiningsmålingane eit bevis på at partiet har tilpassa seg høgredreinga i samfunnet. Men legg vi den andre tolkinga til grunn, kan vi sjå på meiningsmålingane som eit prov på at SV har klart å stå fram som eit realistisk alternativ til den akselererande høgredreinga. Vi som har stått og står på barrikadane for SV, likar nok best den siste hypotesen.

Systemkritikk

SV er eit parti som har hatt for få formelle maktposisjonar, men som like vel har vore med og forma Noreg gjennom framtidretta systemkritikk og strategiske alliansar – ofte utanomparlamentariske. Tar vi utgangspunkt i at støtta til SV er ein protest mot høgredreining, og tar vi samtidig inn over oss at SV om kort tid kan få nye viktige maktposisjonar, er det viktig å stille to fundamentale spørsmål. Har partiet utvikla ein robust politikk og etablert sterke alliansar som gjer at det over tid kan innfri forventningane om å dreie politikken til venstre og samtidig behalde brei folkeleg støtte? Og vil partiet gi handlingsrom for partimedlemmar og grupper som utviklar sterk systemkritikk når denne kritikken også må ramme partikameratar som har kome i sentrale maktposisjonar – eller må slik systemkritikk utviklast i andre fora som for eksempel ATTAC?

Robust

Utfordringane for eit SV i maktposisjon blir mange. Men det er spesielt på to område vi står overfor tunge motkrefter, og det er i den økonomiske politikken og i kampen mot privatisering. Å meisle ut ein alternativ økonomisk politikk som innfrir dei forventningane som mange har til SV, og som er så robust at den står seg i motvind frå alle kantar når det røyner på i norsk og internasjonal økonomi, er ikkje noko lita utfordring. Det er viktig å kjenne og ta i bruk det handlingsrommet som finst for å føre ein alternativ økonomisk politikk, og det er essensielt å

kjempe for at dette handlingsrommet ikkje blir ytterlegare innsnevra. Vi skal hugse at då Arbeidarpartiet la om den økonomiske politikken og tok i bruk motkonjunkturpolitikk, hadde partiet solid støtte både i fagrørsla og blant ein generasjon samfunnsøkonomar som var flaska opp i Ragnar Frisch si ånd. Det store spørsmålet er om vi i dag klarer å skape ein situasjon som gjer det mogleg å gjennomføre ein alternativ økonomisk politikk.

Offentleg sektor

Med Høgre i regjeringskontora har privatisering og kommersialisering fått eit omfang som ingen ville ha spådd for berre få år sidan. Høgre gjekk inn i regjeringa med eit klart mål om å privatisere alt som ikkje er rein forvaltning, og dei er på god veg til å nå dette målet. Ei av dei største utfordringane for eit SV med større makt er å innfri forventningane om å vere våpendragar for offentlig sektor og for eit godt tenestetilbod som tar vare på velferdsstaten og solidariteten. Det er viktig at partiet utviklar ein solid ideologisk basis for denne kampen. Det er ikkje nok å satse alle korta på den snevre kringelen om kva som er mest effektivt, offentlig eller privat drift. SV må utvikle ein meir ideologisk argumentasjon der ein blant anna set fokus på å vidareutvikle eit system som byggjer på tillit til at dei tilsette brukar tildelte ressursar til beste for samfunnet og for brukarane. Eit opent system der media slepp til, og der politikarane diskuterer viktige verdispørsmål i det offentlege rom, er garantien mot misbruk av denne til-

liten.

I organisasjonar som behandlar menneske, kan ikkje alt bli styrt av insentiv og kontraktar. Skandalen ved Sørlandet Sjukehus viser kva som kan skje når tillit og fagleg integritet blir erstatta med insentiv og stykkpris. Overtrampa kan ein nok få bort ved å satse på strengare kontroll, men resultatet vil bli endå sterkare fokus på finansieringssystemet i staden for på pasientane og på samfunnsansvaret. Både SV og andre parti har i det siste fokusert sterkt på at staten må gi meir makt til kommunane. Men i skuggen av denne diskusjonen skjer det ei dramatisk avdemokratisering ved at makta blir flytta frå folkevalde organ på alle nivå og til marknaden og rettsapparatet.

Raust parti

Godt politisk handverk er ikkje det einaste som bringar verda framover om det er aldri så velmeint og radikalt. Vi må skape grobott for større endringar enn dei som ligg i dagen i den aktuelle politiske situasjon. Velfundert og velformulert systemkritikk er ein viktig del av demokratiet og samfunnsutviklinga. Nettopp her har SV spela ei viktig rolle i samhandling med solidaritetsorganisasjonar, kvinnerørslar, miljøørslar og fagrørslar. Men det er ei krevjande utfordring å ivareta denne funksjonen om partiet blir statsberande. Eit nærliggjande eksempel er debatten om krigen i Kosovo. Kritikken mot partileinga i dette spørsmålet er kanskje ein av årsakene til at SV har handtert spørsmålet om krigen mot Irak på ein god måte og dermed fått

utteljing på meiningsmålingane. Om SV hadde sitte i regjeringa då Noreg deltok i krigen i Kosovo, er det ikkje sikkert at partiet hadde klart å handtere kritikken på den same måten.

SV har nådd ein del av dei måla som landsmøta i åttiåra diskuterte som føresetnad for å delta i regjeringsamarbeid. Det er dessutan mange som ser at det kan vere nødvendig å kjempe om posisjonar for å bremse marknadsliberalismen, privatiseringa og avdemokratiseringa. Men samtidig har det aldri vore større behov for å drive systemkritikk og å tenkje nytt. La oss vone at partiet er raust nok til å klare begge deler.

Hvorfor ikke gjennomføre det lønnsomme prisfall?

Istedenfor den endeløse prisstigning?

Av sivilingeniør G.E. Bonde, MNIF

Det typiske for vår generasjon er vanskelighetene på det økonomiske område. Som følge av de stadige forandringar av samfunnslivet på de sosiale områder, har tilsvarende bevegelser funnet sted på de økonomiske og sosialøkonomiske områder. Vi har alle opplevd lønnsstigningen og prisstigningen, kronedevalueringen. Ikke noe halvår i inneværende århundre har vært uten lønnsstigningsaksjon. De stadige krav om lønnsstigning har vært begrunnet i at alle varer og livsformødenheter er steget i pris. Lønnstagerne har ikke kunnet leve og opprettholde og helst forbedre sin levestandard, uten lønnsforhøyelse. Dette har vært det alminnelige omkved.

Resultatet av en slik lønnsforhøyelse har etter noen tid vært at alle produsenter har skreket opp og fått gjennomført ny prisstigning på varene. «De har ikke kunnet drive sin produksjon med lønnsomhet uten». Sammenhengen mellom priser og lønninger er synlig for enhver, en forhøyelse av prisene bevirker alltid

forhøyelse av lønningene, og omvendt. Og denne stigning og stigning motiveres altså hver gang med at bare på det vis kan lønnsomhet i produksjonen og lønnsom levestandard for individene oppnås.

Dette sies til tross for at vi alltid har opplevd det stikk motsatte. Priser og lønninger er nok steget, men «lønnsomheten» på de forskjellige områder er stadig uteblitt. Tenk bare eksempelvis på hvordan for 25 år siden melkeproducentene hadde en pris av 11 øre pr liter for sin melk. Siden har prisstigninger og lønnsstigninger drevet melkeprisen opp i la oss si 71 øre pr liter i dag, mens bondene stadig skriker på mere prisforhøyelse, for at de skal oppnå lønnsomhet! Lønnsomheten i produksjonen er nemlig uteblitt til denne dag. Og hvorfor? Jo, fordi man altså den hele tid har gått prisstigningens vei istedenfor å organisere og gjennomføre det lønnsomme prisfall.

Dette at vi må gå det lønnsomme prisfalls vei, har det vært skreket opp om her hjemme i Norge gjennom årtier, ja, endog vært fremholdt i Stortinget. Men ingen har hittil villet høre. Ingen har villet vitenskapelig gå inn for tingen og gjennomføre det

lønnsomme prisfall i praksis.

Hva er det å organisere det lønnsomme prisfall? Jo, det vil si at man først ved et nødvendig økonomisk starttilskudd gjennomfører en viss bestemt prisnedsettelse over hele linjen. Hvis denne blir riktig og lojalt gjennomført vil prisfallet automatisk måtte følges av et lønnsfall, men således at prisfallet kom først og var større enn lønnsfallet. Når lønnsfallet hadde fått virke en tid, ville dette, hvis man på forhånd var enige om tingen, gjøre at produksjonen ble billigere og prisene på livsformødenheter kunne nedsettes. Dette ville igjen medføre at lønningene kunne settes tilsvarende ned uten at lønsmottakerne derved ble skadelidende, de ville kunne opprettholde sin levestandard eller øke denne.

Slik ville spiralen kunne utvikle seg i motsatt retning av hva den har gjort inntil nu. Det lønnsomme prisfalls vei ville føre til stadig billigere priser og dermed stigende kroneverdi og stigende levestandard, mens nu i prisstigningens og lønnsstigningens tid kroneverdien er gått stadig mere og mere nedover: Så den i dag kanskje står i tyve øre, eller 1/5 part av hva kroneverdien var for 25

år siden (målt i realverdier, f.eks. byggeomkostninger).

Vi har et stort tall av økonomer som stadig beskjefter seg med sosialøkonomien. Men ikke en eneste fagmann har slått inn på ovennevnte vei, – til tross for at spørsmålet har vært behandlet offentlig både i diskusjoner, på offentlige møter og i pressen, hvor det er redegjort for de forutsetninger som må ligge til grunn og de prinsipper som må etterfølges for at det tilsiktede mål skal oppnås. Fremgangsmåtenes riktighet og gjennomførbarhet er vitenskapelig og med talleksempler bevist.

Nu kan man si at man jo dog har forsøkt å sette prisene ned ad subsidienes vei. Ja, det har man gjort, og i årenes løp anvendt hundrer av millioner på slik subsidiepolitikk. Men dette bare for å holde en kunstig levestandard, for derved å slippe den tariffmessige lønnsøkning. Feilen er bare at man ikke har fulgt det lønnsomme prisfalls prinsipper og fremgangsmåte, altså gjennomført metoden på en slik måte at bl.a. prisnedsettelse automatisk fulgtes av lønnsnedsettelse, akkurat som vi gjennom en menneskealder har opplevd det motsatte.

Man kan si at man på den måte har anvendt de svære subsidiesummer til ingen varig nytte. Anvendt etter «det lønnsomme prisfalls» prinsipper ville varige og ønskelige resultater vært oppnådd, og priser og lønninger stadig kunne vært skrudd nedover (overensstemmelse med den reelle virkning av masseproduksjon), mens levestandarden også med de fallende lønninger ville vært øket. Alt vil avhenge av den plan som legges til grunn, og at fremgangsmåten ble lojalt fulgt av det hele folk. Det lønnsomme prisfalls vei ville da føre til stadig lavere priser og høyere reell levestandard og høyere reell kroneverdi, tross synkende lønns høyde.

Det er ennu ikke for sent å slå inn på denne linje. Vil ikke våre nasjonaløkonomer og våre ansvarlige politikere ta metoden opp til drøftelse og gjennomførelse? Vi burde gjøre det. Det lønnsomme prisfalls vei er velsignelsesrikt, den stadige lønnsstigningens vei er smertefull og selvødeleggende.

Bergen, den 7. mai 1956.

G.E. Bonde,
sivilingeniør MNIF

Studenter - - -

gjør det slik at man skaper dyrtid, man skaper de dyre varene ved det som Brochmann kaller fiktivøkonomi. Jeg skal forsøke å forklare dette med et annet eksempel. I gamle dager het det at stat og fylke og kommune skulle gå i spissen for ikke å ødelegge folks moral når det gjaldt penger og inntekter. Man skulle kontrollere dem som solgte brennevin dengangen, derfor laget man Statens monopol for brennevin. Men resultatet ble jo at staten utnyttet hele folket gjennom brennevinssalget, og disse karene som skulle kontrolleres – jeg vet ikke hva med dem. De får vel drive sitt spill fremdeles. Men hvis en kommune, sånn som nå, lager store reguleringsplaner – her skal det gå gater og veier, ikke sant – og dere skal få 5 kr kvadratmeteren for denne veien dere har som jord, og vi ble jo veldig glad engang for en slik pris – spesielt for utmark vi ikke hadde brukt, men så kommer de tilbake tre år etter og sier: Nå skal vi ha et stykke til av dere, men denne gangen skal dere få 8 kr kvadratmeteren, for det er blitt prisstigning, område ovenfor og nedenfor veien er blitt dyrere på grunn av «veien». Kommunen har laget veien – og nå skal dere altså få 8 kr kvadratmeteren. Siden regner kommunen seg «inntekter» av de kronene den selv har betalt til grunneieren. Det kalles økonomi, men vi kaller det fiktivøkonomi, for der er ikke skapt noen verdens ting for dette «pristillegget» på 3 kroner, ingen verdens ting. Marken ligger der som den lå. Så tror man da at skatten på disse tre kronene – kan man bruke til å lønne prester og lærere med, underholde systemet med!

Er det villfarelse?

Det er ikke villfarelse det Brochmann har lært og lærer. Jo mer man tenker over det, jo mer klar blir man over at det her står man overfor et fantastisk skifte i tiden. Det gjelder ikke bare sosialøkonomien, og teologien, det gjelder alle våre åndsvitenskaper, det gjelder moralen mellom mann og kvinne, det gjelder det hele. De vitenskaper som er på rett spor – er utelukkende de tekniske vitenskapene. De får det til. Skal de bygge en bro, så tegner de broen og beregner den, og det hender at broen faller sammen, men da har de regnet feil, og da får de svi for det.

Men her – når vi snakker om å

bygge et samfunn, så bygger man på feilaktig grunnlag, om og om igjen. Når vi ser igjen – etter en florissant periode, forsåvidt, fra 1945 og til idag, hvor det har vært om å gjøre og skaffe til veie alle disse tekniske hjelpemidler og vidunder, følge med i de tekniske fremskrittene og få en høyere og høyere levestandard, alle har vært i arbeid og vært sikret arbeid men ingen tenker over at vi har tømte lagre etter en krig – nå hører vi igjen at det er fiskestop, her er for mye fisk, og det samme i landbruket – her er store lagre av alle ting, hva skal vi gjøre? Og her er arbeidsledighet. Vi er plutselig kommet opp i samme situasjon som dengang Brochmann sto i Bodø og holdt foredrag om samfunnsregnskapet. Det som har vært bygget opp igjen – har vært bygget på falske forutsetninger og er nå i ferd med å ramle sammen. Ennå en gang! Hva konsekvenser det vil få vet vi ikke akkurat i dag, vi trenger ikke å spå om fremtiden, men det samme sporet er man begynt på igjen – som før krigen. Nyorienteringen vil man ikke høre på. Vi har gjort de iherdigste forsøk på å komme frem i radio og presse – kommer frem for å få gjort det aktuelt å tenke over og diskutere disse spørsmålene. Vi har skrevet til de høye herrer i inn- og utland, som regel for døve ører. Ingen vil høre på oss, ingen vil ta det alvorlig, bortsett fra de enkle og naturlige mennesker vi finner på sjø og land – og noen ungdommer – som regel i studietiden. Hva er det da å gjøre med dette?

Menneskene går i ring, som hunden etter sin egen hale. Utviklingen, kan man si, dynger frem stadig større og større muligheter, tekniske muligheter, men menneskenes mentalitet, deres innstilling til de åndelige spørsmålene er den samme som før, der er ikke skjedd noen forandring, ikke noen nevneverdig forandring som gjør at vi avgjort kan si: Nå går det straks mot lysere tider! Nå lysner det, nå er det i Noreg atter dag. Nå er det i Noreg atter natt, kan vi synge – på alle disse vesentlige områdene, som nå er blitt så aktuelle for oss alle. Det gikk an den gangen man levde på et gårdsbruk og hadde den tønne med kjøtt, man var ikke avhengig av kjøttpriser akkurat slik som i dag. Jeg vet ikke om det snart er noen her i landet som produserer for noe annet enn for prisen. Ikke for å ha kjøtt over vinteren, men for å få mest mulig pris. Og så organiserer man seg så sterkt at ingen kan få ta

fra en denne herligheten. Men produsentene ser ikke at de er i strid med seg selv, at de løfter seg selv etter støvelstroppene. Alle gjør det samme.

Internasjonalt skjer det slik – at nå gjelder det å selge, for å sette pundet ned – så det skal komme lite varer inn og mye kan eksporteres. Slik begynner en handelskrig – og en handelskrig kan vi følge steg for steg. Den er forløperen for våpenkrigen.

Våpenkrig i dag

Nå kommer jeg tilbake til begynnelsen: Våpenkrig i dag! Det er ikke sant som vi lærer – at krigene kommer av menneskenes dårlige natur, fordi vi er dyr, fordi vi er upålitelige, fordi vi må kontrolleres, fordi vi er det manglende mellomledd, osv. Man retter oppmerksomheten mot menneskets moral – at den er skyld i alle disse bestialske oppgjørene – at de rødes indre nede i Vietnam er annerledes enn det indre hos amerikanerne. Forskjellen består ikke i deres indre, der er alle helt like, men forskjellen består i at de dyrker forskjellige guder, kan man si, forskjellige systemer. Vi her i vest ligger under for fiktivene, for pengene – og dette demokratiske systemet som vi bygde opp en gang. Det var vel demokrati engang, ikke nå lenger, det har blitt utullet. Hva slags demokrati kan man praktisere i en lavkonjunktur, når ingen har noe å leve av, ingen har råd? Hvis ikke demokratiet kan pares med moral og god levestandard for alle, så er det jo ikke noe demokrati, for vi kan ikke vite hva massene vil og kan og må, jeg hadde nær sagt bør gjøre, når de ikke har noe å leve av. Demokrati betinget alminnelig velstand hos alle, men når man lager fiktivøkonomi som bryter ned demokratiet, så har vi bare demokrati i navnet, hver 17. mai, men ikke i praksis.

Disse røde derborte har funnet ut for ramme alvor at de skal nok overvåke dette med tidene, diktere konjunktorene. Og hva gjør de da? De bygger staten større og større og umyndiggjør menneskene. Desto større stat, dess større blir mistenksomheten mellom menneskene, alle skuler på hverandre, alle hater hverandre, fordi maktinstanser ligger over dem – alle skuer de i angst mot de høye herrer deroppe – som igjen skuer ned på menneskene fra sine sekretariater, passer nøye på dem – nå skal du gjøre det og du gjøre det, for alt skal være under kontroll, – og

da får du helvete på jord, fordi alle hater alle, ingen unner sin nabo noen verdens ting, alle er mistenksomme mot alle – og moralsk og på alle måter brytes menneskesamfunnene ned. Vi har også stor stat – og føling med dette. Lag en kjempeorganisasjon av mennesker, tving dem inn i en stor snurpenot. De kommer til å bite til høyre og bite til venstre, for det indre mennesket er avhengig av det klima det har omkring seg, det er ikke til å unngå. Vi lever i et samfunn, og lever vi under jernhardt system, så vil vår sjel ta skade, for vi er sjelelige vesener, som vi sa til å begynne med. Vi kommer ikke forbi det, vi er alle sjelelige vesener uten unntak. Tvinges vi – så blir vi liksom poteten som vokser i en mørk kjeller, vi blir bitre, får en dårlig smak – og vi blir vanskelige å omgås med. Vi kan både lyve og stjele, vi kan røve og bedra, vi kan utvikles den gale veien – fordi vi ikke lever under den klare åndshimmel der sannheten forkynnes om menneskene og deres natur, der det blir sagt fra at du er et åndsvesen. Pass på, når du er et åndsvesen, for det er ikke sikkert du alltid vet hva du gjør.

Når du er et åndsvesen kan din ånd fare mange veier med deg. Det er en risiko med deg når du er et åndsvesen. Du kan innbille deg at det er makt som skal til, du kan innbille deg alt mulig – fordi du er et åndsvesen. Den risikoen har ikke en blomst, en fugl eller et dyr. De har ikke den risikoen, men du har den risikoen. Den risikoen kan utnyttes, du kan bli verre enn et dyr, men under andre betingelser kan du utvikle ditt åndsvesen til det det skulle være. (Kommunistene har falt for risikoen til å bygge sitt system på makt.)

Når det gjaldt krigen – sier en tysk avis, Stern: Vietnamkrigen sikrer millioner av amerikanere sin arbeidsplass. Syv og en halv million amerikanere, tilnærmevis 10% av alle arbeidsdyktige borgere i de forente stater USA, kan takket være krigen i Vietnam, dagens verdenspolitiske skamplett nr 1, tjene til det daglige brød. Tallene som ble gjort offentlig, beviser at den vedvarende krigen i Vietnam, har skapt stor økonomisk fremgang i USA.

Men dette er ikke økonomisk fremgang slik vi snakker om, det kan det umulig være. De forbruker jo det som sultne skulle hatt å leve av, men når de snakker om økonomisk fremgang, så må det jo være fiktivøkonomisk, med hensyn til priser, til den

merverdi, den fiktive, innbilte merfortjeneste de kan få av salg til helvete i Vietnam. Det mener da USA med økonomi, men det er jo dette vi nettopp har vært inne på, som vi hevder er falskt, det er fiktivt, en innbilt økonomi, den ramler sammen, den som skaper usikkerhet, og jeg tror der rår adskillig usikkerhet i Amerika i dag. Vi går kanskje her og innbiller oss at vi skal overleve kommunisme og alt – for vi har det frieste system, men pass på, der bygges på fiktivøkonomi som bare kan ende i krakk, konkurser og ny elendighet. Det kan være så fritt det være vil i Amerika, men de lager ris til sin egen bak. Det er ikke kommunismens skyld, det er deres egen skyld. Og vi kan si det samme her i Norge. Det er vår egen skyld at det går som det går. Her er ikke kommunister igjen i våre Storting, men vi greier å lage ulykke for oss selv likevel. Vi behøver ikke å skylde på noen, vi har selv ansvaret for det vi lager. Forøvrig er her nok av den reelle og virkelige økonomien som vi alle i virkeligheten behøver.

Om å skape fred

Vi så på fjernsynet at Kong Olav var i FN og holdt tale, og da sa han noe som var veldig vakkert – og som kan være grunn til å ta frem her. Han sa: Det gjelder ikke bare å bevare freden mellom menneskene, men det gjelder å skape fred, det gjelder å finne en vei til å skape fred mellom menneskene. Ja, det ligger noe sant i det. Vi kan spørre: Er alt vi opplever på kulturfronten forgyves? Må menneskene holde på på denne måten opp igjen og opp igjen. Skal der ikke gis en løsning på dette – før eller siden? Er det bare vi umyndige som skal forstå oss på dette, kan vi ikke få samfunnet inn på rett spor? Ja, det var den trøsten, og jeg tror det er en god trøst, vi hørte det så mange ganger av Brochmann – at det er jo klart, skal det bli en god sjåfør, så må han, så trist det enn er, få lov til å kjøre i grøfta noen ganger, han må få sitte og kjøre i denne lekebil og begynne å tenke på å bli en virkelig sjåfør. Og skal en småjente bli en dyktig mor, som voksen, så må hun ha lov til tulle med dukken sin i lengre tid. Og hvor lenge det skal lekes visste ikke gutten og ikke jenten det det vet ikke vi – hvor lenge menneskene skal holde på å dikte opp en fiktivøkonomi, hvor lenge man skal

■ forts. neste side

Økologisk oase

På Kornelias grønne basar i Bergen er 99,9 prosent av alt økologisk. Sånn cirka.

Eivind Senneset

Ingefær fra Uganda, mais fra Marokko, mango fra Peru og pærer fra Argentina. Leker, litteratur, kosmetikk, kosttilskudd og tekstiler.

– Her er 99,9 prosent av alt økologisk – sånn omtrent, sier Siri Nicolaisen.

– Ren, usprøytet mat

Der er lørdag og det er travelt på Kornelias grønne basar, den lille forretningen ved Fløibanen som i fire år har forsynt bergenserne med økologisk mat og andre økologiske forbruksvarer.

– Økologisk mat er bedre. Det smaker bedre og inneholder mer næringsstoffer, sier Molina Mo, mens hun gjør opp for en handlekurv bugnende av økologisk frukt og grønnsaker. Datteren Nikita (11) er enig, mens David

(1 1/2) kikker nysgjerrig over mammas skulder fra bæremeisen. Molina vil at barna hennes skal spise ren og usprøytet mat. Derfor er hun også stamkunde på den grønne basaren, som mange andre småbarnsforeldre. Og hun har ingen kvaler med å betale det det koster.

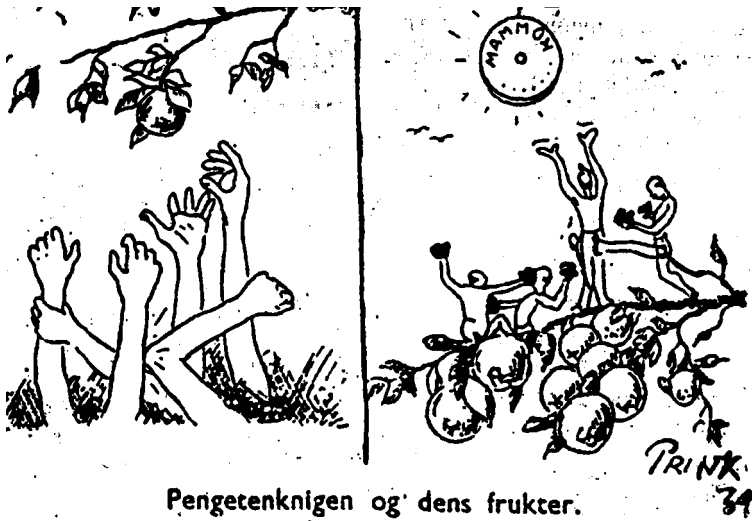
– Vi betaler for kvalitet, sier hun bestemt.

Verdt sin pris

At gulrøttene koster 19,90 for kiloen og at prisnivået generelt ligger en del hakk over den gjennomsnittlige norske dagligvarebutikken har heller ikke dempet kjøpelysten til andre miljøbevisste bergensere. Monica Nuth har jobbet på Kornelias siden starten tror hun vet hvorfor:

– I dag har vi nesten glemt hvordan naturlig mat smaker, men det er et behov i markedet for ren mat uten gift og tilsetningsstoffer. Folk handler ikke hos oss bare fordi det er økologisk, men fordi de her finner kvalitetsprodukter som smaker slik mat skal smake, sier hun.

Enhver krig i moderne tid er en finanspolitisk kortslutning

Pengetenknigen og' dens frukter.

Profittmaksimering umulig

Så lenge tilgangen på varer og tjenester er mindre enn etterspørselen, er det alltid mulig å kalkulere med fortjeneste, og det er nødvendig for profittsystemet, skal det fungere. – Før i tiden, da det var mangel på varer, virket pengesystemet vårt tilfredsstillende. Men som følge av vår tids spesialisering og arbeidsdeling og den enorme vitenskapelige framgang, har vi i dag nådd fram til en materiell overflod som langt overgår den tidligere etterspørsel. Grunnringene kan ikke kalkulere med fortjeneste lenger. De må ha stønad fra staten, subsidier som det heter. Mulighetene for profitt og balanse i regnskapene er ikke til stede lenger. Forutsetningen for profittsystemet er dermed borte. Den eksisterer bare i kraft av tradisjonell vanetenkning.

I overproduksjonstider står da produsenten overfor enten å selge med tap eller også å innskrenke eller avvike. Det første fører til konkurs, det andre til arbeidsløshet og menneskene lider nød midt i overfloden, for uten penger ingen kjøpekraft. For å avverge en slik kri-

sesituasjon og forebygge indre kaos har da statsmaktene ett botemiddel: De kan konkurrere hverandre ut, erobre markeder og tvinge fram nye avsetningsmuligheter for varene sine. Men fra varemærkedskrig til åpen krig er ikke veien lang. I stedet for å vedgå at profittsystemet er gagnløst i overflodstider og at den stenger velstanden ute for menneskene, velger en som oftest den åpne konflikt: Krig. De mangler Kristus-impulsen og ser ingen annen utvei (gal prioritet). *Krig og ødeleggelse som følger med gir avsetning, sysselsetting og profitt.*

Er vi klar over hva vi i virkeligheten har gjort? Jo, vi har laget en kunstig etterspørsel for på den måten å få det avlegse profittsystem til å virke igjen. Vår tids pengesystem er så fast forankret i vanetenkning at det faller ingen inn at det er noe i veien med det.

At enhver krig i moderne tid er en finanspolitisk kortslutning, har ingen heftet seg ved. At krigsspiren følger med i vårt konkurransesystem og skaper rivaliseringsforhold i handel og vandel i det små, lenge før den åpne konflikt oppstår, har en heller ikke syn for.

Studenter - - -

holde på å bygge opp en falsk gude-lære, hvorlenge man skal holde på å tro at falskneriet fører frem – når det gjelder utviklingen av åndsvesenet mennesket – det vet ikke jeg, det vet ingen av oss, men det er jo også sikkert – at det som foregår, om det kan se aldri så hårdnakket galt ut, det er en lek, en bestialsk lek, men en lek. Vi mennesker må ha bildene, vi må ha systemene, mange forskjellige systemer, symboler og alt dette – ellers kan vårt sosiale jeg ikke våkne til bevissthet. Vi kan ikke oppstå som samfunn uten tilstrekkelig lenge å ha lekt, både på papiret, i tankene og i praksis. Det er dette vi skal legge merke til – og da behøver vi ikke demonstrasjoner, vi behøver ikke brenne opp bøker engang, vi behøver ikke gå med faner gjennom gatene og rope at nå vil vi ha det gjennomført, for alt gjennomfører seg selv når menneskenes indre våkner til bevissthet. Det som da er vår sak, og det legger jeg veldig mye vekt på, er å spre sann orientering om åndsvesenet mennesket, så vil mennesket av seg selv vokse frem til bevissthet, de vil selv ta opp i seg sannheten og vokse frem til den bevissthet, som betinger, at de på egen hånd, uavhengig av det, skjønner det hele, kan være med og praktisere det i tidens fylde. Det er dette Bibelen også snakker om – tidens fylde. Du skal ikke stille deg demonstrativt til utviklingen, men tjenende, for om det ser aldri så galt ut, så er det da godt for noe. Det er noe som skjer med menneskene, de må kjøre i grøfta om igjen og om igjen, dessverre, det er trist og beklagelig og lidelsesfullt å se og høre på det, og man kan mange ganger snu ryggen til det man ser og hører, det må så være, det må så skje.

Denne siden av vår orientering blir så ofte glemt. Men hvordan kunne Brochmann med sine 70 år – og etter alt sitt virke – ta det like rolig – som Bonde med sine 80+ likeledes ta det rolig? Er der ingen ting skjedd, sier de begge to – og så snur de begge om og sier: Jammen, det må så være, dette. Det kommer nok – i pressen og da har vi vunnet der, det kommer opp i skolene, og da har vi vunnet der, det kommer opp i radio, kanskje svakt og utydelig til å begynne med, men det kommer nok, det kommer på tv-skjermen også, vi skal bare se. Det er ikke noe annet vi vil – å få det frem og inn blant menneskene, på en rolig, saklig og veloverveid måte, og vi skal se at det sprer seg – vi skal ikke ha æren av

det, for det nye lyset vokser som solen på himmelen, og det overstråler alle. Så kan man si – og det har vi hørt så mange ganger, at vi er i slekt med nazistene, at vi har vært sympatisk innstilt overfor den ene og den andre av disse blodige bevegelsene. Brochmann skulle ha talt slik at folket fikk det inntrykk at han var noe helt annet enn åndspioner. Det er greitt nok, men hvem ville et menneske med denne innstillingen, vår innstilling, ikke være sympatisk mot? Enten det kom et voldstroende menneske til deg, eller et mammontroende menneske til deg, så vil du ha noe å si til dem alle sammen. Med din nye mentale innstilling – har du ingen del i dem! Vi husker hva som ble sagt da Kristus satte seg ned og samtalte med tollere og syndere, det var jo en skandale. Han hadde spist middag med en toller, som ble betraktet som en stor samfunnsynder. Tollere levde av en skatt de hadde «rett» til å legge på varetransporten gjennom landet, en gammel hevdvunnen rett – og så kunne denne Jesus som alle hadde sett sånn opp til – spise middag med denne, være venner med ham. Og han var venner med alle dem som var misfornøyde med det bestående, selv om de valgte å følge det vi kaller handlingens vei, demonstrasjonsveien, med politikk og makt og flertall osv. Dengang som nå – valgte de feilaktige midler. De hadde ikke den erkjennelsen som vi kan takke Gud for at vi har, nemlig at det må så være. Vi kan ikke fly i flint om vi lever litt foran vår tid, bitte, lite grann foran, men jeg tror ikke det går så veldig lenge. En dag er som tusen år – og tusen år som en dag. Hvordan det er med tidene i åndslivet vet man ikke alltid, man vet ikke alltid å fastslå dem.

Jeg er blitt veldig kritisert av en av våre flinke venner, som også vil ha forandring på tingene. Vil du ha bort staten, sier han, så må du være statsfiendtlig, vil du ha bort militæret, så må du være militærnektet, og vil du ha bort pengene, så må du være anti-kapitalistisk og gå inn for det penge-løse samfunn! Nei, sier jeg, vi bygger på et annet prinsipp når det gjelder mennesket, jeg bygger på et annet syn enn det du har. Mennesket må selv få lov til å komme ut av eggskallet – for å bruke det bildet som Brochmann så ofte brukte. Skallet må være der. Utviklingen innenfor må gå til et visst stadium, men så kan vi hjelpe til – og kyllingen kommer som regel ut. Det er et naturlig spill, en naturlig vekst som foregår. Vi vet det jo fra oss selv, fra de erfaringer vi

gjør når en eller annen er blitt påvirket av våre tanker. Det er jo ikke vi selv, men tanken som har slått rot i dem – slik at det har gått opp for dem – at tanken er riktig. Da kommer det til bevissthet!

Hva slags samfunn vil vi få?

Så er spørsmålet når vi går et stykke videre med denne erkjennelsen. Hva slags samfunn vil vi få, det må vi jo ha lov til å se frem til. Hva slags samfunn vil vi da få – når vi får en ny erkjennelse i samfunnet, en mental omstilling hos de rådende. Kringkasting og tv vil komme til å bety mer og mer, og jeg tror at selv Stortinget vil måtte danse etter radioens og tv-ens pipe, for de diskusjoner som foregår der, vil påvirke landets lovlige myndigheter i deres avgjørelser mer enn partibestemmelser. Hvis man har en våken kringkasting, vil man alltid sørge for å få frem utviklingen i åndslivet. Det første og fornemste de vil gjøre når de blir sin oppgave bevisst – er å få frem alt som er nytt i åndslivet, få det frem med en gang. Man vil løpe om kapp for å få tak i det nye og spre det gjennom radioen. Gjør man det, så vil alle samfunnets instanser måtte danse etter det nye – og ikke som nå at vi har en monopolisert kringkasting og tv. Det er jo bare begrenset at menigmann kan komme til orde nå, men der er dog visse tegn på at de tør ta i mot, tør sette problemer under debatt, selv «farlige» problemer. Hvis vi da får skallet bort, og det nye kommer frem, så vil vi ha et helt annet siktepunkt for tilværelsen enn nå. Vi vil også se at hele det nye samfunnet har i grunnen vokst seg ferdig på forhånd. Vi ser hvordan spesialiseringen har utviklet seg voldsomt i løpet av de siste par generasjoner. Vi går gjennom spesialforretninger av alle slag og møter ute i arbeidslivet spesialister av alle slag. Går vi til lege-ner, møter vi også der spesialister av alle slag. Organene for det nye samfunnslivet har på sett og vis dannet seg bakenfor vår rygg, mens vi er opptatt med – og slåss om bilder, symboler og fiktiver. Der ble skapt et samfunn og skapes hver dag et samfunn – bakenfor konger og myndigheter og styresmenns oppmerksomhet. Vi er kommet inn i den store skapelsen – og alle i sin jobb i dag, mer og mindre, er vi opptatt av å tjene våre medmennesker, så dyktig som vi bare kan gjøre det. Enten vi er i en skole, står på en butikk eller på en trikk eller på en jernbane – er hjemme eller i fabrikk, så er det

ikke annet å gjøre – enn å tjene hverandre. Hva skal jeg gjøre for deg? Da ser vi bort fra penger og lønninger, men ser bare hvor reelt, helt fra grunnen av, samfunnet bygger seg opp til større og større differensiering, større og større spesialisering, men det betinger jo også større og større samarbeide, ikke mer og mer krig mot hverandre, ikke mer dyrkelse av pengene.

Samfunnet er ikke tjent med en presse som innbiller seg selv og vi andre at vi har motsatte interesser. Der lekes et fiendskap mellom partier og næringer, og kanskje skal dette «fiendskapet» spille en viss rolle en viss tid? Kanskje skal det være slik at fisker står mot gårdbruker, borger mot arbeider – inntil en viss tid, til spesialistene begynner å forstå det – at de er bare en liten del av samfunnet, de er ikke det hele. Hver og en i sine næringer tror at det er det hele. Alle selvopptatte mennesker tror de er det hele, tror at med dem står og faller alt. Vi ser ikke samfunnet vi lever i, vi ser ikke at vi tvinges – med eller mot vår vilje – til å være tjenere for hverandre – og resultatet må jo da bli – at enten dør menneskene innenfor begrensningene – hver under sin begrensning, hver inni sitt eggskall – eller også må de se å komme seg ut til en høyere bevissthet, til å se og oppleve samfunnet på en ny og større og høyere måte. Jeg kan ikke se det annerledes enn at det levende samfunnet som vi skriver om – og som Brochmann har fremlagt i bøkene sine, er ikke noe Brochmann eller noen annen har funnet på, noe bare han har «sett» på sine reiser. Det er noe enhver kan oppleve når de går inn til de forskjellige spesialister og bransjer. Da ser man at man har et levende samfunn, man har ikke bare innstillingen for det, mentaliteten for det. Man har en mentalitet som er knyttet til systemet, til fiktivene, til symbolene, til bildene. Det gjør alt umulig.

Men dette skal vi ikke ta så tragisk, så tungt likevel. Vi skal ikke spinne disse tingene ut fra oss selv, det er som med surdeigen, noe som blir til når vi får lys over tingene og gir lyset fra oss, så skal vi se det lysner. Vi vil gjerne være utålmodig, vi vil gjerne se resultater, nå må det skje. – Vi kan vanne og plante heter det, men vekten gjør den skapende ånd, og hvis det er skapende ånd i det vi holder på med, så trenger vi ikke være redd for om vi er så mange eller få, det er ånden som arbeider, det er ånden som skal gjøre det! Vi kan gjennom Samfunnsliv, gjennom ar-

tikler til avisene, ved replikker til våre medmennesker, si dem noe som setter tingene slik opp mot hverandre – at vedkommende må begynne å lure på – at der sa du noe som forklarte noe jeg har gått og lur på, men det er klart du får ikke noen til å våkne – som det ikke er begynt å gjære i, som ikke er begynt å lure på forskjellige ting. Du kan ikke si at han er en idiot, det hjelper så lite, men si tingene slik at han sier: Jaså, det er slik å forstå... Da begynner der et nytt liv i vedkommende, en ny tanke slår rot, nytt åndsliv oppstår i vedkommende. Han vil ikke ta situasjonen slik han ellers bruker å gjøre, han vil ikke reagere mot vold og makt med ny vold og makt, han vil bli et tenksomt menneske, vil begynne å forstå alt sammen – og her vil jeg benytte noen ord Halfdan Koht sa, da han kom inn i Nygårdsvoll-regjeringen før krigen: «Vi trodde vi skulle greie å styre dette landet – men da vi kom inn i regjeringen oppdaget vi at der var krefter som var mye sterkere enn regjeringen, så dere må unnskyldte, vi rakk ikke lenger». Men de kreftene som var sterkere enn regjeringen – fant han ikke frem til, men han pekte da på dem, og skal vi da si uten å være stygg mot kirke og presteskap og lærere: De peker på det riktige! Og takk og lov for det, da, at de peker på det riktige, om de ikke gjør det riktige fordi de ikke vil tro så stort som vi gjør – om dette store som bor i mennesket. Det er da dog bedre enn å gjøre som kommunistene, som sier: Vi skal knuse, vi skal slå, vi skal legge en torpedo under arken, vi skal få snudd alt på kort tid. Vi har hatt en Mussolini som gjorde det, han ramlet overende, vi har hatt en Hitler som gjorde det, han ramlet også overende, vi har russere og amerikanere som holder på med det samme, de vil også ramle hvis de ikke allerede har gjort det, for med vold og makt går det overhodet ikke, for da misforstår vi det materialet vi har med å gjøre. Vi er dog ikke dyr og hester og kuer, men mennesker, og mennesker har det i seg som heter sjel og psyke – hva de nå enn selv tror og ikke tror om det, så har de det i seg, enten de sitter utenfor eller innenfor systemfengslene, hvor de nå enn oppholder seg, enten de er norske fariseere eller russiske eller amerikanske voldstroende. Og dette må der tas hensyn til dersom menneskene endelig skal oppnå sine ønskers mål med sitt strev for en ny og bedre verden.

Forherdelsens land

«Amerika er den eneste nasjon i historien som mirakuløst er gått fra barbari til degenerasjon, uten å gå veien om sivilisasjon», sa G. Clemenceau.

Det er ikke vanskelig å gi tilslutning til Johnny Pettersons syn på Coca-Colaens og hamburgerens hjemland. Især som beskrevet i Trønder-Avisa 31/3, hvor han ved flere eksempler begrunner sin påstand om beinharde USA. Flere bekyretende eksempler kunne nevnes. Her begrenser jeg meg til 1) å henvise til amerikanernes beinharde forhold til våpenopplæring/ våpenbruk. Og 2) til deres ikke mindre forherdede forhold til medborgere. – Allerede for flere generasjoner siden kunne de kjennes på en mentalitet som ellers gjerne råder blant marxist/leninistisk indoktrinerte fanatikere. Amerikanerne har for lengst realisert noe som minner om SUFs urealiserte drøm: «Værna revolusjon!» innenlands. Dengang de gikk til væpnet borgerkrig og forsøkte å

utrydde hverandre! I «Gods own country» klarte de nevnte og senere mere til, uten ideologisk støtte av Marx og Lenin. Til gjengjeld gjør ML-erne sitt, uten å blande Gud inn i faenskapen.

Datidens holdning avspeiler seg i nutidens, ved lysttrening i våpenbruk mot medborgere. Om slike kurs ble holdt i land med mere human mentalitet, ville man vel bli tilrådet å ta humane hensyn ved væpnet konfrontasjon. Bl.a. ved å ta sikte på minst mulig skade, om skuddveksling synes uunngåelig. For eks. å begrense seg til et skudd i låret, for å gjøre noen kampudyktig. Ikke så i «Gods own country». Der anbefales tvertimot å benytte minst tre skudd mot kroppen, for å være sikre på at vedkommende drepes!

I humanere tider var det fromme ønske: «Herren være med deg». For tiden påstår man heller at Gud er med «meg/oss». Gud er så god å skyldte på når det går til helvete. I sin

hyldet til heimevernet, og opprustningen av denne, skrev P.O. Hovd bl.a.: «Hurra for HV. Full væpning» og Gud velsigne kongen og fedrelandet» At «Gud er atåt» ønsker de fleste våpenkåte seg. Fra G.W. Bush til O. Hov(d) og Hitler. «Gott mitt uns» stod det på tyske soldaters beltesspener. Selvsagt. Gud er naturligvis med alle dem som bud vil bryte. Især hans 10 bud. Med det andre: «Du skal ikke misbruke Herrens, din Guds navn», og det femte: «Du skal ikke slå ihjel!» – Ingen tvil om at gud er med dem alle. Spørsmålet er bare: Hvilken gud? Lyder ikke allerede det første bud: «Du skal ikke ha andre guder foruten meg?»

I redaktørens leder skrives: «Mange frykter at krigen går inn i et sant helvete». Går ikke alle kriger dit? *Hvem har allmakten i helvete og makten i denne verden? Er det ikke den som i Det Nye Testamentet rett ut betitles «Denne verdens gud og verdens herre». Videre: «Denne verdens fyrste, dyret, løgnens far» osv. Han som demonstrerer sin verdensmakt da han fristet endog Jesus Kristus personlig, efter dåpen i Jordan.*

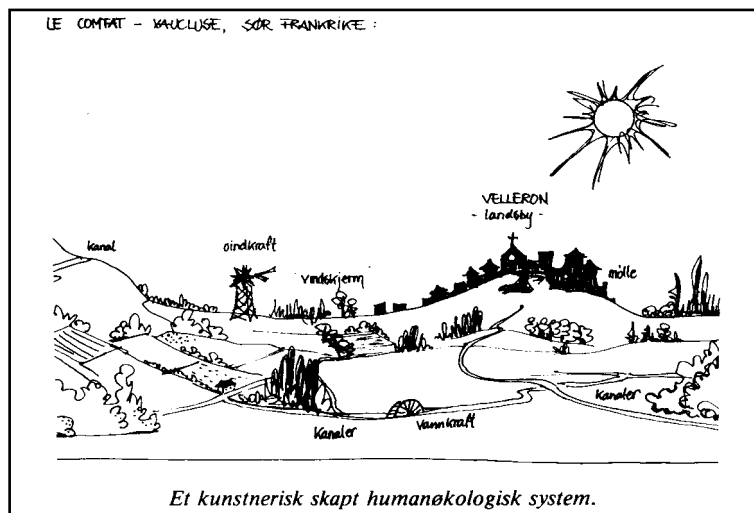
Strutsementale innbiller seg at det de ikke innser, ikke finnes. Hvordan kan noen unngå impulserte fristelser/prøvelser – som ikke engang Mesterens nærmeste disipler unngikk?

Hvem kan unngå forgåelse, ved manglende forståelse uten selvkritikk-oppnåelse og lystimpuls-avståelse?

Lave innskytelser skytes inn, av mørkemakter i våre sinn.

Svein Otto Hauffen

God
sommar

Kilden - - -

«Helhet og samarbeide vil bli de bærende elementer i fremtidssamfunnet. Vi må venne oss til å betrakte jordkloden som en del av den universelle helhet, nasjonalstatene som en del av verdenssamfunnet, den enkelte bosetning som en del av den nasjonale helhet, mens det enkelte mennesket utgjør en del av bosetningens helhet. Ved det videre arbeid med den kommende periodes økobosetninger er det derfor viktig å foreta den nødvendige koordinering med andre økobosetninger og med samfunnet som helhet. Det vil være et villspor å tro at den enkelte bosetning skal være selvforsynt i ethvert henseende. I stedet bør initiativtakere bli klar over hva de er gode til, og hvordan deres bosetning best kan passe inn i helheten. På den måten flettes et stadig tettere nett av bosetninger og virksomheter, som kan bidra med en koordinert innsats til gagn for helheten og med et mer direkte sikte på å bli en del av det etiske og bærekraftige samfunn som i stor grad vil være en realitet i Danmark i midten av det 21. århundre.»

Veien videre

Vi har etablert en byttering for alle mulige varer og tjenester. Ved å lage et enkelt byttesystem hvor man bruker «spirer», som er fiktive grønne kroner, kan alt byttes, enten det er barnepass, reparasjoner, massasje, terapi, hårklipp, snømåking, finansiell rådgivning, snekring, brukte møbler, klær eller det meste annet.

Vi har også en økologisk innkjøpsring, hvor vi organiserer felles innkjøp av helsekost, for å kunne tilby god mat og andre produkter til lave priser. Også egenprodusert økologisk mat kan inngå i denne innkjøpsringen.

Vi vil fortsette å inspirere oss selv og andre, og etablering av Økolandsbyer, eller hjelpe andre til det samme vil være vårt fremste mål i tiden som kommer. Vi ser på det vi gjør som en stor mulighet til å høste erfaringer som vi alle kan nyte godt av. Med Culturas hjelp, er Kilden Økolandsbyprosjekt i Hurdal blitt en realitet. Navnet til prosjektet er Hurdalsjøen Økologiske Landsby, og kjøpekontrakten for gården blir undertegnet i disse dager. Det er et samvirke med 13 medlemmer pr i dag, og bildene i artikkelen er fra gården. Fra sommeren 2003 har også Kilden kontorer i landsbyen.

Det er ført opp tre hus på tunet bak gården, og det kommer fire halmhus i løpet av sommeren. Det er kjøpt inn to arbeidshester, og 16 høner. Det meste av dette, samt traktor og driftsutstyr er også finansiert gjennom Cultura, og vi vil benytte anledningen til å takke for et flott samarbeide!

Kilden og Landsbyen hadde ikke vært der den er i dag uten dere. Spesiell takk til Turid Aas og Svein Berglund.

Roy Halvorsen: F. 1969. Daglig leder for Kilden økosamfunn og prosjektkoordinator for Hurdalsjøen økologiske landsby.

Fariseisme

Om arresterte terrorister som fangenskap i fengslet frister, sa Bush: «De planla mord!»

Og hva med buskmanns egne planer, som vei til folkemordet baner? Han er mere blind enn Georg aner.

Som Ibsen sa: «I anelsens mangel, har mannen med hoven sin beste engel!» Hvor selvkritikken ei benyttes, og det ei etter sannhet lyttes, vil løgn og sannhet lett forbyttes.

Et buskmann-EGO finnes i oss alle, som daglig vil henfalle til å by Herren tross – når noe ikke passer oss.

Hvor stor er «bjelken i ditt øye»? Som innsyns-hinder: For det høye – og selvinnsikt du bør fordøye; og for vår godvilje å tøye, og oss for Herrens vilje å føye?

Svein Otto Hauffen

Sex-filosofi i Stågata!

Mot slutten av livet erkjente Sigmund Freud: Primærverdiene blant dagens mennesker er penger og vakre kvinner...!

Dagens situasjon er nok ikke bedre! Det bevises tydelig i såpeserien Hotel Cæsar. Aldri så vi så mange kårkorte kvinner svinse og svanse mellom menn, som enten er skurker eller tufser. Manipulerende samleier og penger fordeles etter fortjeneste eller innfallsmetoden!

Følgelig er det fristende å distribuere litt sex-filosofi, som den kan høres i Stågata. Dvs. Storgaten i Lillehammer som er så populær og trafikkert at folk mere står enn går. Derav navnet «Stågata».

Eksempelvis, to eldre kvinner: Det er merkelig med karer, de bruker 10 minutter på komme ut av vagina og sytti år til å komme inn igjen!

To eldre kaker: Hva er det beste ved å bli gammel? At kjønnsdrifta blir borte ... endelig kan en få gjort noe fornuftig! – Og det verste? At kjønnsdrifta blir borte ... nå kan en bare gjøre noe fornuftig!

To unggutter: Uansett er en hand på musa bedre enn ti mus på handa!

Yngre mann til ung kvinne: Hadde jeg visst at du var jomfru, skulle jeg tatt meg litt bedre tid. Hun: Hadde jeg visst at du hadde god tid skulle jeg tatt av meg trusa først...!

David Harleyson

Hamar 3.juni 2003

Even Lorch Falch,
Postboks 156, 2402 Elverum

Kjære Even Lorch-Falch!

Takk for hyggelig hilsen med kopi fra boken "Under ein høgre himmel" av Anders Ryste! Også takk for hyggelig oppmuntring!

Beste hilsen

Rosemarie Köhn

Rosemarie Köhn
Hamar biskop
Pb.172, 2302 Hamar

Av Matti Bergström

Innledning

I «mulighetsskolen» finnes alle de faktorer, som er nødvendig, for at en hjerne skal utvikle sig maksimalt og nå den maksimale innlæringsgrad.

● For det første forhejes bevidsthetsgraden, så også entusiasmen kan utfolde sig frit.

● For det andet er alle tænkelige informationer og aktiviteter til-

Buskmannsord

Bush holdt en buskmanntale, om hva han vil befale. Bush gjør hva buskmann vil. Pluss faenskap dertil.

Hva Gud vil, gjør han ikke, og lar seg ikke rikke. Alt setter han på spill, for å få alt slik Bush vil.

Svein Otto Hauffen

Mulighetsskolen

gængelige for eleverne i skolens verden.

● For det tredje er skolen rig på muligheter, som kan udgøre en grobund for barnehjernernes frie vilje og frie Jeg.

● For det fjerde er «fremtiden» tilgængelig for eleverne overalt i skolen, ikke mindst i kanalerne til den «virtuelle virkelighed» via computere.

● For det femte er der rigeligt med kontakter til andre og andre former for hjerner til, at interaktiv læring kan finne sted.

● For det sjette møder eleverne alle slags værdisætninger og kan dermed berige deres eget værdiliv.

● For det syvende lærer eleverne at graduere den modtagne information gennem deres egne vurderinger, dvs. hjernens «enaxi-kraft». Dette giver ægte viden, når det drejer sig om at bruge information.

● For det ottende lærer eleverne at lege, også at lege med strikte teorier og at anvende information og tanker som «legetøj». Hermed videreudvikles gamle opfattelser og holdninger og rigide mønstre til nye.

● For det niende bliver skolen modtager af elevhjernerne absurde idéer, der må kæmpe for deres eksistens. Skolen bevarer alle idéerne i en databank for kommende, uforudsigelige forandringer i natur og samfund.

● For det niende tilbyder skolens vidtspændende miljø en «multimodal» påvirkning gennem alle sanser, hvilket hjælper informationen til at konsolidere sig i hjernebarken og Jeg'et.

● For det ellefte kræver livet i skolen aktiv fysisk udfoldelse og motorik, hvilket højner indlæringsniveauet.

● For det tolvte trænes man i skolens mangfoldighed til en økonomisk anvendelse af hjernens ressourcer, hvilket udvikler hjernebarkens indlæringsnetværk.

● For det trettende trænes hjernens evne til udvælgelse gennem de mange muligheder, som man frit kan vælge imellem.

● For det fjortende gives der træning i æstetiske færdigheder, ikke mindst gennem skolens æstetiske interiør og atmosfære.

● For det femtende opøver den intensive dynamik børnenes evne til helhedssyn.

● For det sekstende giver skolens udvidelse over det «mystiske» og det videnskabelige en mulighed for at forene tro og viden til et sammenhængende verdensbillede.

● For det syttende forenes der kamp og logik, som forstærker hjernens Jeg.

● For det attende forenes her tillige krig og fred, idet kampaktivitet forædles fra det kraftbetonede til det værdimæssige.

● For det nittende forenes magi og videnskab i en udviklingsdimension til et sammenhængende verdensbillede.

● For det tyvende fører de rige kontakter til en udviklet moralfølelse.

Brunnen, «brunnane» hans Ivar

Fyrst den heime på Løno, der alt starta.

Det stod i Vetlåni, skoten ned i fjell under ein liten foss, og murt opp. Sikkert tetta att med mose, torv eller leirjord. Elvi hadde bra sikkert og reint vatn. Problemi kom vinters-tid med sprengkulde, vatnet fraus opp frå botnen og flaut utanom elvefar og brunnen. Då var det til å køyra frå Lønnavatnet eller nærmaste elv Breimo, og alt var såre vel att. Eit anna problem kom når det var lite snø og vassleidningane fraus til, ute og inne i husi.

Eg må her nemna eit stort vonbrot med Breimo. Der vart skote med dynamitt for å fanga fisk. Etterpå var den vekke i årevis.

Frå no av vart eg meir på vakt. Elvar og brunnar vart heilage, verdfulle me ikkje kunne ureine og skipla mykje på. Veita litt framtil brunnar, og for å få vasskraft til sager og kvernhus, vart utprøvt og tillete.

Neste problem var då algeveksten kom som resultat av overgjødning, og kloakk rett ut i elvar. Då kunne her ikkje klekkast ut nye generasjonar eller vera levested for små og store fiskar. Elvane var vortne livlause og farlege å drikka av for menneske, dyr og anna dei hadde forsynt, av det meste viktige alt har å leva av. Fiske eg skulle fora opp i Kviti, vatn frå Lønahorgi var vorte så surt at den dauda straks den kom der. Dette vart mitt neste store utskot som vaktmann for det viktigaste me har: VATN.

I 1952 kjøpte eg hustomt av Lars K. Ullestad, like ved SkoføttegROI med vatn frå Hangoren og Mølsterbergi. Staden heitte Lundateigen. Her stod en stor brunn med fisk i. Lars sa: – Pass godt på den – beste brunnen her i nabolaget, vart andre tomme kom grannar og fekk vatn frå denne. Ei god nabobeina og grenda-hjelp.

No var eg tenkt til å støypa dekke over brunnen, men let meg overteltast til å fylla den att. Lars sa òg noko som har gnege meg: – Me veit ikkje kva som kan koma til å skje med vassforsyningi til brunnen for vassverket i bygdi, og småbrunnar, når så mykje gale vert gjort og sleppt ut, utan sjølvkritikk og kontroll.

Eg var lenge bra sikker på at opp-pumping av vatn frå sandmassar i Prestegardsmoen ville halda, tider som kjem vil visa dette.

Utviding av kommunalt vassverk i bygdi har ført til at brunnar, som den eg fylte att, vart burte. Slik heldt det fram, og dermed forsvinn gamle velutprøvde kjelder. Slik eg ser det også med kjelder i overført betydning, «kjelder» av erfaringsviten og kunnskap frå våre gamle kulturar. Burte eller ureina, men me skulle hatt dei for å samanlikna i kva som er godt eller dårleg.

Menneska vert stadig sett på prøve her.

Ivar B. Løne
November 2002

Hva har jeg vært med på?

Forord

Tidligere har jeg, Edel Sæther, skrevet et par små hefter på midten av 1990-tallet om min sak vedr. den jobben jeg hadde i et nytt bokkollektiv i forbindelse med den nye HVPU-reformen, - og de problemer jeg der møtte da jeg sa fra om overgrep mot en av pasientene.

Jeg skulle nå avslutte med et tredje hefte etter at jeg for kort tid siden hadde prøvd min sak rettslig, - men som endte med forlik i 2002.

Jeg kjenner Thore Lie gjennom anti-psykiatrisk arbeid og har etter hvert fått god tillit til ham ved flere anledninger da han er meget klar i sine anti-psykiatriske holdninger, og ønsket etter hvert at han skulle være en kvalitetssikrer på hva jeg hadde skrevet / forfattet. Dette svarte han bekræftende på, og han fikk "mandat" av meg til å komme med tillegg / artikler / kommentarer osv. etter beste evne.

Mitt opprinnelige manus var på 65 A4-sider, - i dag er boken blitt på 200 A4-sider, - og alt takket være min medforfatter. Jeg synes boken har blitt bra og at de diverse tillegg som etter hvert er kommet med har gjort boken enda mer leseverdig for

folk som er interessert i anti-psykiatrisk arbeid. Men det finnes stoff til adskillig flere bøker.

Da jeg så hvor mye stoff min medforfatter hadde fått med, ønsket jeg ikke lenger å stå som eneuttager / eneansvarlig. Det ble slik! Og alt redigeringsarbeid er også foretatt av min medforfatter.

Jeg gjengir herved mitt første forord, og det før avtalen med Thore Lie ble avtalt i månedsskifte januar / februar 2003. Sitat:

"I forbindelse med HVPU-reformen jobbet jeg i en liten stilling i nytt bokkollektiv.

En dag, i forbindelse med et møte for de ansatte, kom en psykolog for å informere om tvangstiltak for en beboer. Jeg protesterte, som den eneste, noe som ble notert på blokken hans, og blir et kasus som følges opp.

Tiltaket gikk ut på å ta fra klienten / pasienten de ting hun var mest glad i.

Hun skulle bli "snillere" og ikke kaste ting.

Det hjalp ikke, så det ble nye tiltak.

Blant annet dette, legge henne på magen på gulvet, å holde henne nede i 10 minutter, låse henne inne i en

bod uten kikkhull i et kvarter, blende henne med trøye over hodet osv.

Alt skjedde mange ganger pr. dag, og det var meget viktig at alle forholdt seg likt. Altså skulle vi innordne oss psykiatriens makt.

Hun ble ikke noe "snillere".

Hvis de ansvarlige hadde forholdt seg til arbeidsmiljøloven, som de jo plikter, hadde ikke jeg blitt sykemeldt og endt opp med en diagnose og uførhetstrygd.

Etter ca. 10 år gikk jeg til sak, - og ingikk forlik. Men jeg hadde fått det innblikk jeg trengte. Ofret taper på nytt, selv om det har rett.

Jeg er bare en liten husmus som har pepet litt. Jeg vet om mange som har grunn til å skrike, men de vil ikke bli hørt. Ikke før politikerne lar ofrene i psykiatrien og ellers i samfunnet få samme vilkår som de kriminelle. Uansett hva DE gjør, så har de krav på advokat, og advokaten får sine honorarer.

Jeg er ikke lenger medlem i noen forening, fordi jeg har fått nok informasjon. Men Staten burde stille opp med advokathjelp til foreninger som har som mål å hjelpe ofre i samfunnet.

Selvsagt synes jeg de artikler og leserinnlegg jeg som redaktør har

plukket ut for å være med i denne "antologien" - for å kalle det det, er gode! Det betyr likevel ikke at jeg er enig i alt som kommer frem på trykk i disse, men stort sett er jeg det. Ved en anledning følte jeg at jeg måtte si min mening. Det handlet om Orderudsaken i et leserinnlegg av Velaug Lie, - der har jeg merket et par avsnitt *, - og med fotnote.

Jeg vil takke Thore Lie for all hjelp og støtte. Thore og hans kone Velaug sitter inne med masse informasjon, og de er hvasse som kniver. Ikke på egne vegne, men på vegne av ofre i psykiatrien. Ofrene er mange, og de har stoff nok å ta av til mange bøker. Tusen takk.

Samtidig vil jeg takke Inger S. Søderberg fordi hun sa: "Det er ikke du som er gal, det er samfunnet. Det er ikke du som trenger diagnose, men de som setter den på deg." Tusen takk Inger". Sitat slutt.

Så har jeg ønsket at også min medforfatter Thore Lie skulle skrive med egne ord et forord til boka, "Hva har jeg vært med på"!

"Jeg, Thore Lie, ble først med i anti-psykiatrisk arbeid sommeren 1992 da jeg ble kjent med anti-psykiatrikjempem Arnold Juklerød, - da

gjennom min kone som hadde kjent Arnold siden oktober 1985 ved at hun var poststyrer på Gaustad postkontor "vegg i vegg" med der Arnold oppholdt seg. Denne saken har dannet grunnlaget for alt senere anti-psykiatrisk arbeid - og min kone Velaug og jeg var faktisk de nærmeste pårørende til Arnold da han døde 25. januar 1996 (ikke slekt). Til da hadde jeg skrevet mellom 800 - 900 sider om saken, - og etter hans død har det blitt en 500 sider til.

Vi kjenner alle til de 4 store i norsk litteratur. Jeg har mine 4 store i psykiatrien som er (nevnt i alfabetisk rekkefølge): Erik Anderssen-Rysst, Eirik Finne, Arnold Juklerød, Kåre Torvholm. Alle har fått sin plass med litt stoff i herværende bok. I tillegg har det også blitt plass til et par tre andre.

Leserinnleggene taler sitt eget språk! Og det trengs ingen kommentarer i et forord!"

2133 Gardvik, 20. januar 2003 / 10. februar 2003, Edel Sæther.

Melkeveien 28a, 0779 Oslo, 10. februar 2003,

Thore Lie.

Kristus og parapsykologien

Av Gunnar R. Hagen

Mennesket, «jordens bundne trel-ler», eller «trelen i huset» må ennå en tid fremover være å betrakte, som et psykisk fremmet og ubevisst vesen i sin egen fantasifulle tankeverden på godt og ondt.

Noe tilløp opp til hellig «Jegbevissthet» er for tiden ikke å registrere. Det er det ubevisste som rå. En bevisstløs verden på avveie. Menneskets psykiske livsenergi får, som den økonomiske drift, den erotiske drift og den religiøse drift o.a. fritt herske vilt og ukontrollert, blindt og nådeløst i alle verdens samfunn. Styrt og diktert av en åndsløs destruktiv verdenspolitikk og vitenskap.

Mennesket får ikke inn i kroppens toppfigur, at de har gjort sin anatomiske hodeskalle til et tempel for børsspekulanter, til et enormt lystig handelstempel, til et destruktivt utadvendt nyhetsbyrå for løgn og falskhet. Og med denne ubevisste fatalitet har det åndsforlatte mennesket samtidig stengt døren inntil sin egen sjel og bevissthet.

Den verdensstyrte sosialpolitikk og vitenskap har til egen fordel alltid fremskapt forvirrede blindveier og fortiet våre psykiske energiers tilløp til høyere bevissthet og samarbeid.

Derimot opplever vi å se at parapsykisk forskning blir anerkjent og bevisstgjort både individuelt og sosialt gjennom den samme politikk og vitenskap. Dette ut i fra at parapsykologi alltid har vært innhyllt i en mørk og mystisk verden, og som alltid vekker og fascinerer maktelitens nysgjerrighet.

Parapsykisk erfaring og viten forteller at vi alle er, mer eller mindre, bærere av de samme skapende universelle energier uten at vi selv er oppmerksomme nok på de helt nære og aktive åndskrefter virkelig lever sitt liv i oss alle.

Forlengst er parapsykisk energi og språk tatt i vitenskapelig tjeneste. Både USA og Russland benytter bl.a. synskhet (clairvoyance) i militære operasjoner, som nå i Irak, med uvurderlig godt resultat sett med militære øyne.

Historisk sett er parapsykologien flere tusen år gammel. Vår egen bibel beretter tydelig om profeter med skapende paranormale evner og for store gjerninger.

Disippelen Thomas, henviser til våre ubevisste psykiske energier på denne måten:

«Dersom dere bringer frem det som er innen I dere, skal det dere bringer frem frelse dere. Dersom dere IKKE bringer frem de som er innen I dere, skal det dere IKKE bringer frem ødelegge dere».

Thomas-evangeliet

Psykologisk sett fremhever Jesus Kristus seg spesielt i historien som herre over de universelle psykiske energier i vår skapende sjel.

Kristus talte ikke bare i illustrerende bilder til oss. Han skapte også øyensynlige situasjonsbilder av parapsykisk natur som vi alltid har oppfattet

som mirakuløst som det å gå på vannet, gjøre vann til vin, stille stormen og helbrede spedalske osv.

Denne artikkelen tar for seg en spesiell situasjon fra Johannes ev. 7 kap. som vi til nå har oversatt hva den virkelig forteller oss. En reise som har vært oss helt ukjent. Det nye her i 7. kap. er at Kristus anskueliggjør vår usynlige sjels midtpunkt, vår JEG, bevissthet og setter det i fokus ad parapsykisk vei.

Joh. 7. kap.

1. Og deretter gikk Jesus omkring i Galilea, for han ville ikke gå omkring i Judea, fordi jødene stod han etter livet.

2. Og jødene høytid, løvsalenes fest var nær.

3. Hans brødre sa da til ham: Dra bort herfra og gå til Judea, for at også dine disipler kan få se de gjerninger du gjør!

4. For ingen gjør noget i lønndom (i vår sjel) og attrår dog selv å være almindelig kjent, gjør du sådanne ting, da åpenbar deg for verden!

5. For heller ikke hans brødre trodde på ham.

6. Jesus sier til dem: Min tid er ennå ikke kommet; men eders tid er alltid for hånden.

7. Verden kan ikke hate eder, men meg hater den fordi jeg vitner om den at dens gjerninger er onde.

8. Dra I opp til høytiden! Jeg drar ikke opp til denne høytid; for min tid er ennå ikke fullkommet.

9. Da han hadde sagt til dem, ble han i Galilea.

10. Men da hans brødre hadde draget opp til høytiden, da drog også han der opp, dog ikke åpenbart, men som i lønndom.

I vers 8 sier Kristus: «Jeg drar ikke opp (med karavanen) til høytiden. «Men i vers 10 har Kristus ombestemt seg for han drar likevel opp til høytiden – dog ikke åpenbart – står det skrevet – men som i lønndom...? Hva menes det med her i vers 10: «å dra opp til Jerusalem i lønndom?» Er det en fantasireise? Det er nok noe helt annet det her henvises til. Å dra fra et sted til et annet i lønndom må være å reise psykisk, en sjelereise, da lønndom betyr sjel.

I vers 3 sier Kristus åpent at han vil ikke dra omkring i Judea. For i Judea er risikoen for å bli drept så altfor stor.

Kristus tener på å dra til Jerusalem, men han vil vente en stund til før han bestemmer seg. (Min tid er ennå ikke fullkommet v. 8). Han vil vente til jødene er kommet vel frem til Jerusalem og påbegynt løvsalefesten før han drar opp til byen.

Det er å forstå at Kristus oppholder seg i Nasaret i Galilea og nasaret ligger ca 3 dagsmarsjer fra Jerusalem. Ut i fra den lange avstanden opp til Jerusalem må Kristus, før han drar opp, av sikkerhetsmessige hensyn for sitt eget liv, vite hvor sterkt folkeopinionen står ham i mot? Han hadde jo nylig oppholdt seg i Jerusalem og fått hele byens befolkning mot seg og som truet hatefullt å ta livet av ham og fariseerne forlangte å få ham arrestert fordi han åpenlyst og med hensikt hadde forbrutt seg mot jødene hellige sabbat.

Reisen til Jerusalem løser han på en spesiell og genial måte. Han skal selv foreta en egen psykisk observasjon av folkeopinionen gjennom – lønndom - ad parapsykisk vei. Han drar jo opp til Jerusalem - i lønndom. (vers 10)

Som sønn av den høyeste universelle kraft, behersker han også til fullkommenhet den paranormale kunsten å foreta en utadprosjisering av sin egen jeg-bevissthet.

Det ser utvilsomt ut som om Kristus benytter seg her av en spesifikk psykisk fremgangsmåte som vi hittil ikke har oppfattet og totalt oversett av ham. «Det å reise i lønndom, en reise i den psykiske sfære» er et nytt overnaturlig psykisk fenomen, som vi først nå oppdager.

Kristus benytter seg her av en gammel velkjent parapsykisk reiseform som er den samme som Elisa foretar seg i det gamle testamentet 2. konge bok 6 kap. 11. vers.

– Elisa foretar en parapsykisk reise, med sin jeg-bevissthet, en reise i lønndom helt inn i den syriske konges soverom og avlytter der kongens hemmelige krigsplaner mot Israel. Etter å ha avhørt syrerkongens krigsplaner drar Elisas jeg-bevissthet tilbake og inn i sin fysiske kropp i Israel. Elisa går så opp til den israelske konge og forteller ham om syrerkongens krigsplaner og redder dermed Israel på nytt fra et større nederlag. Den syriske konge spør hvem det er som forråder hans krigsplaner og de syriske hærførerne svarer ham: «det er Elisa!»

Dette eksempelet fra det G.T. forteller at parapsykologi ikke er noe nytt. Og Kristus gjør presis som Elisa, han frigjør, utadprojiserer sin jeg-bevissthet fra sitt kroppsfengsel og er i det samme oppe i Jerusalem. Tid er her ikke tid lenger.

I Johs. ev. 7 kap 11-12 v. leter folket etter Jesus og sier: Hvor er han? Og det ble mumlet meget om ham blant folket. Noen sa: Han er en god mann, men andre sa nei, han fører folket vill.

Det er åpenbart at det er ingen synbar fysisk Jesus å se i Jerusalem. Likevel er det tydelig å forstå at noe er tilstede og observerer situasjonen, en som både hører hva som sies og mumles og som tydelig ser at noen leter etter ham. –

Hvem er det som observerer og beskriver situasjonen? Er det ikke Jesus usynlige kroppsløse jeg-bevissthet, som våkent opplever situasjonen og ser og hører folkets mentale adferdsmåte. Kristus har nå oppnådd hensikten med reisen og fått vurdert folkemeningen. En meningsoppfatning som ikke skulle medføre noe større fare for hans liv å dra opp til Jerusalem. Jesus parapsy-kiske reise opphører med dette og hans jeg-bevissthet er tilbake i sitt fysiske legeme i Nasaret.

Tre dager senere er han oppe i Jerusalem, altså den tid det tar å dra fra Nasaret til Jerusalem.

At Johannes tar denne lønndommelige historie med i sitt evangelium må være at han har vært til stede i Nasaret og opplevd historien som Jesus disippel og hjelper til «reisen».

Hva er det Jesus vil fortelle oss med denne sin private parapsykologiske reise. Han blottstiller seg og fokuserer først og fremst det sjelelige midtpunkt Jeget, bevisstheten selv. Vår Gud. Han demonstrerer åndens makt er sterkere enn materien. Det å ha den åndelige evne og fantasi til å kunne bevisst frigjøre sitt JEG, fra sitt fysiske kroppsfengsel. For har ikke jeg-ets fellesskap med menneskekroppens kjødelige lyster og begjær alltid forhindret jeg-ets bevisstgjøren til livet og sannheten. Uten å bevisstgjøre sitt eget jeg, sitt personlige midtpunkt, gi det næring og kledning, kan vi aldri oppnå å virkeliggjøre oss selv og det levende verdenssamfunn. Det er dette Kristus vil informere oss og demonstrerer gjennom sitt «ut-av-kroppen» og parapsy-kiske reisebilde.

PS: Blant pedagoger regner en pedagogisk trend som går på utvikling av jeg-bevissthet! Se artikkel «Slipp elevene løs» som stod i Samfunnsliv i februarutgaven.

A.S.

Leserinnlegg i Samfunnsliv 25. mai 2003

Leserne hevder at vi har politiske fremganger i Norge. En film er dokumentasjon for påstanden.

Bladet Samfunnsliv som har spalteplass for både Velaug Lie og meg, har i en menneskealder belyst samfunnsmangler, ved å helbrede invidid, men som slippes ut i et sykt og skakkjørt samfunn. (Eks. er mange: B. Dybwad Brochmann og Irgens Srømme).

I ovennevnte film dreier det seg om veiarbeider og mineborer Arnold Juklerød. Hans familie fikk den vanskelige skjebne å føre ham bort fra hjemmet for helbredelse. Alt i alt viser hans familie til et nært familieforhold ved far eks. annonse v/Juklerøds bortgang «... verdens beste bestefar».

Norge har et stort behov for ettervern. Det dreier seg om sinnslidende, ferdig sonet fengslede, stoffmisbrukere med flere. Først og sist et skrikende behov for utdannet personell. Psykosomatiske pasienter må beskyttes pga manglende hjelp. Hva kan gjøres for å kunne se at «det munnar»?

Nyorienteringen bygger på tjene-sinn og gjensidig kjærlighet!

La oss prøve det!

Helene Christoffersen

Økologisk bosetting – småbruket og landsbyen – en sikker vei ut av krisen

Sentralismen, byene, er et resultat av kapitalismens, markedskreftenes frie spill. Kapitalismen som økonomisk system samstemmer ikke med det økologiske stoffskifte – det vil si vi blir tilsynelatende rikere selv om vi forgifter og utplyndrer naturens ressurser som er vår egentlige kapital.

Når stabburet og låven er full, når vi har nok av det meste og bør kjenne oss rike – faller det økonomiske systemet sammen fordi etterspør-selen stopper opp.

Sentraliseringen av byer og tettsteder som gedigne kreftsvuller i naturen og på menneskets samfunnsorganisme har ingen plass i et krets-løpssamfunn. Vår egentlige økonomi og kapital er naturens ressurser og kretsløp.

Og den eneste bærekraftige økonomi er den som tar del i og er en del av dette kretsløpet. Den største for-

skjellen mellom dagens økonomi og en ny bærekraftig økonomi er den dramatiske reduksjonen i forbruket i den industrialiserte verden. Vi trenger derfor ikke vente på et nytt økonomisk system – vi kan begynne med å redusere forbruket med en gang.

Mennesket er et sosialt vesen. Vi fungerer best i grupper hvor vi kan hjelpe og utfylle hverandre. Vi har forskjellige evner og egenskaper og trives best når vi får gjøre det vi er flinkest til. Og ifølge forskere kan det se ut som om grupperinger (stammer, klyngetun, landsby, bygd) på 2–300 mennesker er en ideel størrelse på en sosial enhet.

Om vi nå plasserer huset og hagen i et lite samfunn, eks. en landsby, ser vi at naturressursene omkring og de sosiale betingelser for et vellykket samfunn, vil besemme størrelsen på landsbyen.

Den juristskape skinnvirkelighet Sex, sjel og money

Av Svein Otto Hauffen

I radioprogram «Sånn er livet» hadde siste del overskriften: «Lovlyd». Et meget aktuelt innslag ved Kaj Sibbern, hvor Hans Petter Graver ble intervjuet i forbindelse med sitt forskningsarbeide og avhandling: «Den jurisskape virkelighet». Graver har virkelig gravet dypt, og brakt vesentlige ting frem i lyset. I motsetning til jurister flest, har han frigjort seg fra et juridisk sneversyn, som hindrer utsyn og innblikk i den mere omfattende almenmenneskelige virkelighet vi befinner oss i. I motsetning til den snevre og abstrakt jurist-

skapte virkelighet og virksomhet som virker fremmedgjørende og manipulerende. Graver påviste dette og mere til, på en klar og almenforståelig måte.

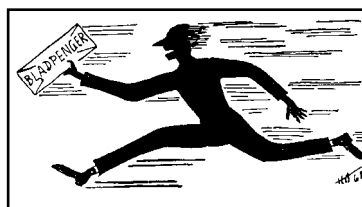
Videre påviste han klart hvordan jurister og rettsvesenet ofte kommer i skade for å uttrykke politiske standpunkter med tilvarende virkninger. Blant eksempler på slike politiske innflytelser og påvirkninger, omtalte Graver Alta-saken, med Høyesteretts holdning og forhold til denne.

Ikke mindre aktuell var Gravers påvisning av hvordan jurister og rettsvesenet påvirkes av de mektige i samfunnet. Bl.a. næringslivets representanter viss større aktivitet

m.m. påvirker juristene på bekostning av forbrukerne.

Graver anskueliggjorde vidre hvordan «juridiske millimeter-regler» virker stengende, og han etterlyste mere frihets- og skjønnsmuligheter.

Han påviste videre behovet for en samfunnsmessig demokratiseringsprosess hvor flere mindre instanser bør få utvidet skjønnsmulighet. Og videre behovet for at en slik demokratiseringsprosess kan gi større muligheter for vanlige mennesker til innvirkning i forhold til sine interesser og rettigheter.

Sexpraten, sexfilmene, sexavisene saman med misoppfatning av seksualopplysninga i skulane, om slik opplysning enno finst, har ført dei unge ut i det hemningslause. Men dermed har menneskekroppen teke menneskesjela sin plass. Sjølvkontrollen er sett ut av kraft.

Kjærleiken toler alt, sa sæle Paulus, men blir den lenger som ei skam å nemne, då er sjølv Paulus sett utanfor. Men det er ikkje berre på det erotiske område sjela i menneska er sett utanfor. Korleis på t.d. det religiøse området? Er ikkje sjelsriktet (Gudsriktet) projisert utover i rømda truleg til ein stad bortanfor Saturn? Dermed er einast det religiøse tome skalet att på jorda. Sjela kan ikkje utestå å leve under eit tomt skal. Den døyr.

Korleis så med sjela i politikken? Mellom vala dreg politikarane land og strand rundt og lovar veljarane store summar til alt og ingenting. Vi er då verdas rikaste land. Veljarane

trur kvart ord som politikarane seier. Men straks lovnadskarane er komme inn på Tinget, så er sjela som dei gav skin av å ha, ute mellom folket, blitt borte. På Tinget gjeld berre partiprogrammet. Partiet har inga sjel.

På det økonomiske området rår den såkalla merkantilismen. Bakar Peder drog til USA. Han ville finne betre økonomiske tilhøve der, enn som det var blitt i Noreg. Men i USA rådde den gjennomførte merkantilismen. Alle skulle tene på alle. Peder kom straks attende, skuffa og lens. Han tolde ikkje det amerikanske systemet. Men kva hende? I dag er det amerikanske systemet blitt alle norske politikarar sitt system i Noreg. Monyen er blitt gud også hjå oss og den amerikanske guden er blitt landet sin religion. Sjela er blitt projisert bort og vekk frå levemåten som vi hadde og flytta inn i monyen.

Anders Ryste

Big Brothers business

The biggest thing er over there hvor Mammon vil ha mer og mer – og virker slik at uting skjer.

Big brother finnes også der.

Med Napoleon-kompleks og krigsbudd hær.

He is the selfmade world-police

som vil alt skjer på buskemannvis.

Big brother vil ha olje for blod.

En handel som blir Mammon-god;

når andre må betale

og Busch alt kan befale.

Det går nok glatt, som (olje)smurt.

De andre blir jo ikke spurt.

Slik blir man Buskemann-lurt.

Når tok vel buskmenn hensyn til hva andre mennesker vil?

Når bryr de seg om demonstranter og millioner protestanter?

Nesehornpansret mot reaksjoner, fra andre humane med-nasjoner, –

he is going to say,

like «Frankie boy»:

«I did it may way»!

Trygt kan man sitte

og trykke på knapper,

for eskalering i krigsetapper.

«In Gods own country».

I forventning om happening

på den absurde verdens-scene.

Den Bibeltroende Buskmannens mål:

«The winner takes it all!

And there is nothing

You can do about it!»

Svein Otto Hauffen

Erfaringer med hjemmeundervisning i Bergen

A. Strømme

«De fleste elever oppfatter at gode menneskelige relasjoner er en forutsetning for læring».

A. Strømme

I noen år har jeg jobbet med hjemmeundervisning. For meg er hjemmeundervisning først og fremst det som begrepet sier: det er undervisning hjemme hos elevene!

Det ringer med jevne mellomrom foreldre som ønsker hjelp til sine barn. De er nysgjerrige: hva er hjemmeundervisning? Jeg gir en kort forklaring i telefonen. I tillegg legger jeg alltid opp til et intervju på en uformell måte. Foreldrene liker å få litt kontakt på forhånd. Møtet er vanligvis kort, men likevel langt nok til å utdype telefonhendelsen. Erfaringen tilsier at «gå forsiktig frem» uansett. Det er så altfor lett å skremme foreldrene bort. De kan komme til å oppleve «at dette takler ikke vi». På den andre siden er det et visst behov for å bevisstgjøre foreldrene om de muligheter som ligger i hjemmeundervisning. Spørsmålet er: hvordan gjør en det? Kan det ha noe for seg å utrede ulike modeller for undervisning hjemme? Det er jo noe som heter dialogpedagogikk, prosjektundervisning, kritisk pedagogikk, aktivitetspedagogikk osv. Jeg tror kanskje at en bevisstgjøring om undervisningsformer er en av nøklene til å få et mer livgivende forhold til læring både hos foreldre og elever.

Det er ikke til å komme forbi at foreldre synest å tro at «påfyllingsmodellen» er den beste måte å lære på. I grunnen ikke så rart at de tror

det, for det er jo den vi alle kanskje har best eller mest erfaring med! Nå er det likevel slik at i hjemmet får den tradisjonelle undervisningsformen bedre vilkår. Når det bare er få personer i læringssituasjonen blir kontakten uansett bedre, og dialogpedagogikken skyver lett den tradisjonelle lærerrollen over bordet.

De foreldre jeg har hatt kontakt med synest likevel å være mest opp-tatt av det faglige. De ønsker at deres datter eller sønn skal bli flinkere i matematikk, engelsk eller norsk. Stort sett er det disse fagene de vil ha hjelp til.

I blant treffer en foreldre som overlater det hele til læreren. Jeg hadde en slik elev i noen år. Vi vekslet mye på alt vi gjorde, vi lærte til, og av hverandre, og jeg forsøkte å gjøre matematikkoppgavene slik at de kunne knyttes til praktiske oppgaver i hjemmet. I noen grad forsøkte jeg å bevisstgjøre eleven på at det var viktig å tilegne seg gode studievaner og studieteknikk. Denne gutten utviklet seg etter hvert fint, og det ble slutt på klaging over ting i fagene som var for vanskelige. På sett og vis ble læring hos han ganske godt selvstyrt etter hvert. Det er jo noe man legger vekt på i hjemmeundervisning, for det øker barnets trygghet på egne evner og følelser.

I øyeblikket står jeg overfor en ny utfordring. Jeg har fått en gutt i tiårsalderen (utlending) som elev. Han strever med både lesing og norsk. Foreldrene har ennå ikke helt lært seg det norske språket, så det er ikke så lett å hente hjelp der for gutten. Så langt har det vært viktig «å gå med gutten, men uten å miste taket på situasjonen». Tilsynelatende løsner det nå...

Det er ikke bare elever i grunn- og

ungdomsskolen som kontakter meg. I blant hender det at voksne studenter ringer, som nå like før jul. En studine fra NLA sin lærerhøgskole ringte: hun skulle ha eksamen i norsk, og trengte «øyeblikkelig hjelp». Jeg satte straks i gang, og i løpet av kort tid hadde vi arbeidet oss gjennom læreboken ... veldig givende.

Det er utvilsomt behov for både hjemmeundervisning, og for å fungere som en slags «freelanser» på lærefronten. Antagelig hadde pågangen kunne vært langt større ved mer annonsering. På den annen side kan det være bra å legge seg på den gyldne middel vei...

Atter en annen side ved hjemmeundervisning er det med det formelle. Er du syk får du ikke lønn! Reiser eleven bort har du heller ikke rett på betaling, om de ikke finner ut selv at de vil betale deg. Det hender riktignok, men det er ikke praksis! Kanskje burde jeg kontakte skolekontoret for å høre om det er muligheter for samarbeid om slike spørsmål. Eller kanskje det er lærerlagene man skal ta kontakt med? I øyeblikket er det inne forespørsmål til en skole her i Bergen om å engasjere meg som lærer for en gutt som strever med både lesing og skriving. Fostermoren ringte meg på initiativ av en annonsering i byens aviser, og ville ha hjelp til fostersønnen. Fostersønnen hadde fått tildelt tre timer spesialundervisning gjennom skolen. Det blir spennende å se om skolen godkjenner en slik kobling ... Jo, alt i alt er det langt mer tilfredsstillende å arbeide som lærer på denne måten.

(Fra Sax, 2003)

Sjølbergingstreff

Referat frå sjølbergarstevne
i Lygropollen
9. – 11. august 2002

Nytt treff 1. aug. – 8. aug. utenfor Lofoten i Nord-Norge

Av Hege Iren Svendsen og Ingunn-Elise Ness

Årets sjølbergar-stevne samla nær 100 deltakere fra Risør i sør til Træna i nord. (73 på deltakerliste + endel som reiste før lista gikk rundt på søndag). I løpet av tre dager i august 2002 ble vi kjent med masse interessante mennesker og fikk mange adresser å besøke. En ny folkebevegelse er på vei! Neste års stevne skal være i Nordland; på kysten utenfor Mo i Rana (se info på slutten av artikkelen).

Fredag 9. august kl. 10.30 kom vi fram til Lygropollen etter en lang reise. Det var solskinn og varmt fint vær. Først måtte vi slå opp telt og teltplasser var det flust med. Sjølfant vi en fin plass oppi skråningen med geitene som stod og kikket på oss om morgenen.

Aase viste rundt i grønsakhagen like etter at vi kom. Der var det gulrøtter, løk, hvitløk, purre, dill, rødbeter, nepe, sukkererter, bønner, squash, prydbønner, ulike typer kål, jordbær, ringblomst, kamille, stangselleri og persille. Her har de masse godbiter i et enkelt og greit system med fjøler spikret som en slags kasse for avgrensning, slik at det blir stier imellom. Dessuten var det endel frukttrær fra Marit Lavik (dessverre hadde Marit nå måttet stoppe sitt prosjekt med oppformering av gamle sorter pga manglende offentlig støtte).

Aase har også pil – ein stor hekk som hun planteet for noen år siden med ulike typer av pil. Hun hadde plantet forsøksfelt med 5–6 forskjellige sorter pil i vår, og hun hadde en hekk av pil, kempfin hegn! Vi håper Aase og andre kan tilby stiklinger av kurvopil i Sjølbergaren's frøkatalog. (PS: Fin artikkel om pilehegn i Norsk Husflid nr. 3 – 1995, s. 10–11). Ellers viste Aase oss to bøker om pil: «Pil i det fri» – Marianne Mortensen (Klematis*) og «Flet med Pil» – Steen H. Madsen. Hagen var fin, med masse spennende vekster!

Vidar Rune Synnevåg stod for bygging av jordovn, og fikk hjelp av mange til å kna leire og lage jordovnen. Byggingen av ovnen begynte på fredag kveld og ble ferdig på lørdag, og etterpå ble det stekt surdeigsbrød i denne ovnen.

Sjølbergaren's Frøkatalog stod på programmet fredag kveld. Her snakket Eilif om hvordan det er mulig å organisere en frøkatalog der folk kan formidle og få tak i slike frø som øvrigheta mener er ulønnsomme og ikke bør brukes. (jfr. såvareloven og EU's seedlist). Det bør være en formidlingsplass for bevaring av mangfoldet, for det er jo det sjølberging handler om, sirkelen må gå rundt (hva hjelper det å dyrke egen mat når en er avhengig av å kjøpe frøene hvert år?)

Katalogen vil basere seg på prinsippet til Seed Savers Exchange om faste priser inkl. porto og standardiserte mengder frø (f.eks. 4 små knollar av potet). Ideelt sett burde det ha vært som i Sesam i Sverige at frøet var gratis og mottakeren bare skulle legge ved frankert og adressert konvolutt, og frøposer med sortens navn på, men det har viste seg å være vanskelig å få alle til å følge, dermed blir den som tilbyr frø sittende igjen med store utgifter til porto og masse ekstra arbeid. Resultatet er at det har blitt vanskelig å få medlemmene til å tilby frø i medlemsboken (bare 44 stk tilbød frø i siste medlemsbok, av Sesam flere hundre medlemmer).

I praksis vil det nok fungere som frøbytte mellom dem som har mye å tilby, og hensikten må være å spre alternativt genmateriale. (Moderne og populære sorter er uansett lette å få tak i fra ordinære kilder). Dei som ønsker katalogen kan henvende seg til Sjølberger'n, c/o Eilif Aas, 4985 Vegårshei, e-post: etaasnam@online.no

Vokterhund og melkesyre-gjæra hundefør

Lørdag 10. august begynte med «morgongraut» v. Ivar B. Løne, laget av økologisk bygg fra Sogn Jord og Hagebruks-skule i Aurland og molen på den restaurerte Voss mylne. Slik graut var daglig kost i Norge før; vi fikk den servert med meierismør og honning/syltetøy til.

Ivar «filosoferte» litt over dette temaet og sa at nå til dags gikk det meste av bygg-kornet med til dyrefør, «til kjøttgrytene i Egypt».

Deretter snakket Jan Knudsen om vokterhund og alternativt hundefør. Han hadde en Anatolsk gjeterhund og snakket om fordelene med å bruke hund i «rovdyrproblematikken». Dette forutsetter at hunden og sauene kjenner hverandre, helst vokser opp sammen – det tar tid. Og en annen vesentlig ting er at sauene opptrer i flokk, ellers blir jobben umulig for hunden. Dette er kanskje vanskelig med dagens «moderne» sauere som ikke har så mange av instinktene i behold?

Han snakket også om føret som han gir til hundene sine, han la vekt på at maten skal være levende og naturlig og at dette tar vekk grunnlaget for parasitter, og andre sykdommer – pluss at det forsterker immunforsvaret til dyret. (Det samme gjelder oss mennesker). Han pekte på at rovdyr spiser planteetere og at den der får den melkesyregjæra blandingen den trenger. Han hadde lange lister med gode urter og kan nok helt sikkert skrive en interessant artikkel om dette sjøl? Oppskriften på kraftsalaten står i oppskriftsrubrikken.

Ellers kom han inn på den lyssky virksomheten til förmiddel- og medisinerindustrien og sa at «vaksiner er en forbrytelse»! Det er mange av oss som er enig!

Sau ute og naturlig utvalg

Bjørn Solås snakket om sau ute. Han hadde begynt med sau for 20 år siden og har hatt villsau de siste 3 åra etter at familien slo seg ned på en gård nær Eikelandosen i Sunnhordaland (260 moh). Villsauen hadde han fått fra Austevoll. Hos Bjørn har sauene fri tilgang til hus, men foretrekker å være ute.

Han satser på naturlig utvalg og avler videre på sterke dyr, som klarer seg sjøl, de som passer best til stedet – forholda. Der han bor, 260 moh, blir lammene større (17–18 kg), det er mere mat der i skogen. Om vinteren er det snø, og det er heller ikke noe problem; sauene lager stier – hvis det blir for mye snø trenger de høy, ellers finner de all den mat de trenger sjøl. Han har lært opp sauene til å komme på lokk, med kraftfôr. Villsauen har et enormt flokkinstinkt og er altfor smart til å jages.

99% av villsauene får bare ett lam, derfor har Bjørn tenkt å prøve å blande inn litt gamal norsk spelsau for å få opp lammetallet. Han har aldri hatt problemer med lamminga; sauene klarer alt sjøl og foretrekker å ligge ute. Ideelt begynner lamminga fra slutten av april til begynnelsen av mai, men ofte tidligere.

Sykdom har han heller ikke hatt noen problemer med, villsauen ordner det sjøl, sauene vet hva de skal spise for å holde seg friske og de finner det de trenger i naturen. Innvollssnyltarar er det lite av - når avføringen er «pellets» er det et tegn på at magen er i orden. Lite sauekrabbe og flått – det begrenser seg sjøl sannsynligvis pga mye lanolin i ulla (enkelte individ med «tørr» ull, lite lanolin har problemer). Dyrene kommer fra naturen og vil klare seg i naturen, bare en hjelper dem med å tilpasse seg forholdene.

Skinnfeller, sang og dans

Senere på ettermiddagen snakket Knut Johan Nerhus om «Skinnefell og filosofi». Han snakket om de fire «kulturrevolusjoner» som alle førte

med seg dårligere vilkår for sjølbergere; fra jeger og sanker til bofaste jordbrukere, de store omveltningene i Europa for ca 2000 år siden med kriger og erobringer, og deretter kristendommens innførsel, og til slutt industrirevolusjonen, som begynte for litt over 100 år siden. Knut Johan hadde med seg mange fine skinn av mange slags dyr, og snakket litt om kunsten å sy skinnfell. Torstein Hatlevik hadde lært å sy skinnfell, og hadde med en skinnfell der man kunne se litt av fremgangsmåten.

Milda Sinkunbaitò fra Litauen danset og sang litauiske folkedanser og folkesanger. En av sangene handler om å vise respekt for tradisjoner, respekt for naturen og respekt for mennesker kledd i bjørneskinn. Milda kaller seg selv «paganist».

Etterpå spilte Torstein Hatlevik på sekkepipe (bretonsk) og dagen ble avslutta med fellesmåltid, som fikk en brå avslutning med et kraftig skybrudd. Huset til Aase og Rune ble da fullstappa av folk, som fortsatte samtalen langt utover natta. Regnværet førte til mange søkkblaute telt, og vi dro inn på låven for å få oss litt søvn.

Avslutning

Søndag 11. august åpna programmet igjen med «morgongraut». Pga regn samlet vi oss etterpå i huset til Aase og Rune for dagens program. Rune Hansen snakka om hjemmefødsel, hjemmeundervisning, naturmedisin, urter, naturlig kompost og hage. Familien hadde kort tid i forveien flyttet til et småbruk i Vikebygd i Ryfylke og hadde hatt det travelt med å plante ut ting de hadde tatt med fra den forrige plassen de bodde. Om kompost sa han at de nesten forsøkte å få en komposthaug for hver femte meter, brukte alt av organisk avfall i komposten og dyrka planter i disse komposthaugene. Rune snakket om kjærlighet og respekt til medmennesker og natur, og gav oss alle og enhver noe godt å tenke på. En mer harmonisk familie tror

jeg man skal leite lenge etter.

Aase snakket om osteproduksjonen på garden og viste oss det praktiske utstyret i det lille gardsmeieriet i kjelleren. Vi fikk smake på geitefeta og de som ville kunne kjøpe geitost, fetaost og kvitost og hun vil kanskje skrive en egen artikkel om det seinere?

Torstein Hatlevik hadde med seg masse fine gamle gjenstander som hadde med osteproduksjon å gjøre – slik som osteporm, og den gamle kubbjølla; den halsringen kunne man ikke fått rundt halsen på et stort NRF-dråg nei, de var små og nette, kuene den gang. Fint broderte osteband og utskårne klåter – til å ha på tuppen av horna til dyra. Han hadde eget gardsmuseum og har også skaffa seg spelsau av gammel type.

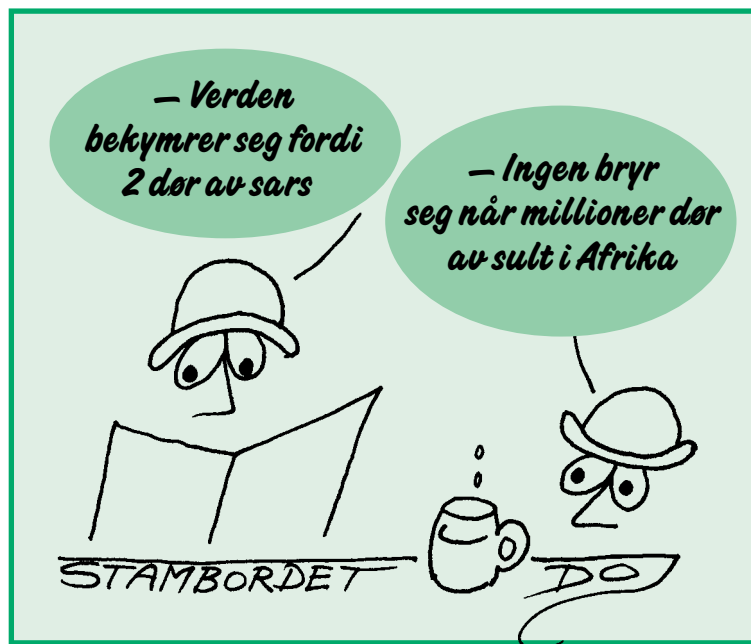
Ellers diskuterte vi neste års stevne og det skal være i Nordland; på kysten utenfor Mo i Rana første helg i august (1.–3.08.03). Vi foretok en liten meningsmåling med hånd-sopprekning og de fleste av oss kunne tenke seg å dra til Nordland neste år.

Helgen ble både lærerik og koseilig – alle tiders!

NB: Førebels program 2003: Krekling; kva kan ein bruke den til? Raun; naturleg frukttre på Træna. Oppgangssag og bruk av vasskraft (modell av oppgangssag i Dovre museumspark). Bygging av bakarovn i naturstein. Heimslaktning av sau; me vil lage eit enkelt slakteri og diskutere mobilt anlegg.

På måndag 4. august kan vi reise i samla følge til ferjeleiet i Stokkvågen for å reise til Træna. Først ein liten tur opp på fjelltoppen «Hikkelen» sør for Husøy, for å se på den spesielle vegetasjonen. Deretter ut til Sanna med en annen båt og overnatting i telt eller samfunnshus; fokus på øyer i nord som er folketomme, men som sjølbergarar kunne tenke seg å slå seg ned på.

Meir info: Eilif Aas, tlf. 37 16 80 39/ etaasnam@online.no

Samfunnsliv

Redaksjon og ekspedisjon
6150 ØRSTA

Abonnement i hele Norden
Kr. 480,- pr år
kr. 240,- pr halvår

Annonsepris kr. 4,- pr mm
1. side kr. 4,50 pr mm

Abonnement kan tegnes
ved poststedene eller
direkte i ekspedisjonen

Sats og trykk:
Møre-Nytt, Ørsta